

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ІЗМАЇЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
кафедра романо – германської філології та методики навчання
іноземних мов

«Формування й розвиток англomовної комунікативної компетенції
учнів старшої школи з використанням чат-боту GPT»

Кваліфікаційна робота здобувачки
освітнього ступеня «магістр»
спеціальності: 014.021 Англійська мова
та зарубіжна література

Освітня програма:

Середня освіта: англійська мова та
зарубіжна література

Слободянюк Анастасії Олександрівни

Керівник: кандидат педагогічних
наук, доцент **Рябушко С.О.**

Рецензент: кандидат педагогічних
наук, доцент **Звекова В.К.**

Робота допущена до захисту

на засіданні кафедри романо - германської філології та МНІМ

протокол № _____ від « ____ » _____ 20 ____ р.

Завідувач кафедри

(підпис)

Рябушко С.О.

(прізвище, ініціали)

Робота пройшла публічний захист

на відкритому засіданні ЕК

« ____ » _____ 20 ____ р.

Оцінка _____

(за стобальною шкалою)

(за традиційною шкалою)

Голова ЕК

(підпис)

(прізвище, ініціали)

ПЛАН

ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ Й РОЗВИТКУ АНГЛОМОВНОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ УЧНІВ СТАРШОЇ ШКОЛИ З ВИКОРИСТАННЯМ ЧАТ - БОТУ GPT.....	10
1.1. Дослідження поняття: «англомовна комунікативна компетенція»: структура та складові елементи.....	10
1.2. Психолого - педагогічні особливості навчання англійської мови в старшій школі з використанням чат - боту GPT.....	14
1.3. Методичні характеристики чат - боту GPT й особливості його використання при вивченні англійської мови.....	22
Висновки до розділу 1.....	27
РОЗДІЛ 2. ОРГАНІЗАЦІЯ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ В СТАРШІЙ ШКОЛІ ЩОДО ФОРМУВАННЯ Й РОЗВИТКУ АНГЛОМОВНОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ УЧНІВ З ВИКОРИСТАННЯМ ЧАТ-БОТУ GPT.....	29
2.1. Сучасні підходи до використання чат - боту GPT у навчанні англійської мови в 10 - х класах.....	29
2.2. Функціонал і потенціал чат-боту GPT щодо формування й розвитку англомовної комунікативної компетенції учнів 10 класу.....	33
2.3. Планування діяльності вчителя англійської мови з використанням чат-боту GPT.....	42
РОЗДІЛ 3. ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНА ПЕРЕВІРКА ВИКОРИСТАННЯ ЧАТ-БОТУ GPT ЩОДО ФОРМУВАННЯ Й РОЗВИТКУ АНГЛОМОВНОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ УЧНІВ СТАРШОЇ ШКОЛИ	57
3.1. Підготовка навчального матеріалу для експериментальної перевірки.....	57
3.2. Аналіз результатів щодо ефективності використання чат-боту GPT у формуванні й розвитку англомовної комунікативної компетенції учнів 10 класу.....	63
3.3. Методичні поради для вчителів англійської мови щодо використання чат - боту GPT в освітньому процесі з учнями 10 класу.....	69
Висновки до розділу 3.....	74
ВИСНОВКИ.....	77
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	81
ДОДАТКИ.....	84

ВСТУП

Сучасна освіта спрямована на формування в учнів не лише знань, а й умінь та навичок, які дозволять їм ефективно взаємодіяти в суспільстві. Однією з найважливіших компетенцій є комунікативна компетентність, яка в умовах глобалізації та інтеграції України в європейський простір набуває особливого значення. Знання англійської мови відкриває широкі можливості для особистісного розвитку, професійного зростання та академічної мобільності. Водночас, традиційні методи навчання не завжди здатні забезпечити належний рівень англомовної комунікативної компетенції, що зумовлює необхідність використання новітніх цифрових технологій, зокрема чат-ботів з використанням штучного інтелекту.

Актуальність теми. У сучасному світі технології штучного інтелекту відіграють значну роль у навчанні, зокрема у вивченні іноземних мов. Чат-бот GPT є одним із найновітніших інструментів, здатних імітувати людську комунікацію та забезпечувати персоналізовану взаємодію з учнями. Використання такого інструменту сприяє підвищенню мотивації до вивчення англійської мови, розвитку навичок й умінь усного та писемного мовлення, а також формуванню й розвитку комунікативної компетенції шляхом інтерактивного навчання. Однак питання ефективності застосування чат-боту GPT у процесі навчання англійської мови потребує глибшого вивчення, що і зумовило вибір теми нашого дослідження.

Метою роботи є теоретичне обґрунтування та практичне дослідження можливостей використання чат-боту GPT у процесі формування й розвитку англомовної комунікативної компетенції учнів старшої школи.

Для досягнення цієї мети необхідно вирішити такі **завдання, зокрема:**

1. Проаналізувати поняття та структуру феномену “комунікативна компетенція”.
2. Дослідити особливості формування й розвитку англомовної комунікативної компетенції учнів старшої школи.
3. Розглянути традиційні та сучасні підходи до навчання англійської мови.
4. Визначити роль цифрових технологій у процесі навчання англійської мови.
5. Охарактеризувати механізм роботи та функціональні можливості чат-боту GPT.
6. Проаналізувати переваги та виклики використання чат-боту GPT у навчанні англійської мови.
7. Розробити методичні поради до інтеграції чат-боту GPT в освітній процес.
8. Провести експериментальне дослідження ефективності застосування чат-боту GPT у навчанні англійської мови.

Об’єктом дослідження є процес формування й розвитку англомовної комунікативної компетенції учнів старшої школи.

Предметом дослідження виступає використання чат-боту GPT як ефективного засобу навчання англійської мови в 10 класі.

Методи дослідження. У ході дослідження використовувалися такі методи, зокрема: аналіз наукової літератури з проблеми формування й розвитку комунікативної компетенції та використання цифрових технологій у навчанні; метод порівняння для виявлення переваг і недоліків традиційних і сучасних підходів до навчання англійської мови; емпіричні методи (анкетування, тестування, спостереження) для оцінки ефективності використання чат-боту GPT в освітньому процесі; експериментальний метод для впровадження та аналізу результатів застосування технології.

Джерельна база дослідження. Теоретичне підґрунтя роботи базується на наукових працях вітчизняних і зарубіжних дослідників, зокрема: Альошина О. М. досліджувала сучасні методи та технології викладання іноземних мов у старшій школі, що дозволило визначити актуальні підходи до формування комунікативної компетенції; Бідюк Н. М. аналізувала зміст і структуру комунікативної компетентності майбутніх філологів, що стало основою для розгляду особливостей навчання старшокласників; Вороніна Д. А. визначила основні компоненти іншомовної комунікативної компетенції сучасних фахівців, що дало змогу уточнити понятійний апарат дослідження; Гуменюк І. Б. розглядала особливості вивчення англійської мови в контексті реформ Нової української школи, що є важливим для визначення сучасних вимог до освітнього процесу; Король С. В. вивчала використання методу інтелект-карт у розвитку іншомовної компетентності, що допомогло уточнити роль цифрових технологій; Нагірний Л. Я. досліджував методичні особливості формування іншомовної комунікативної компетентності студентів; Ніколаєва С. Ю. аналізувала цілі навчання іноземних мов у контексті компетентнісного підходу, що є основою для визначення критеріїв оцінки ефективності навчання. Основним джерелом практичної інформації стали результати експериментального дослідження, проведеного серед учнів старшої школи, а також матеріали науково-методичних конференцій та публікації у фахових виданнях.

Практичне значення одержаних результатів. Запропоновані методичні поради щодо використання чат-боту GPT можуть бути впроваджені в освітній процес закладів загальної середньої освіти та курсів з вивчення англійської мови. Використання цієї технології сприятиме підвищенню ефективності навчання, розвитку комунікативних навичок й умінь та мотивації учнів. Отримані результати можуть бути

корисними для вчителів англійської мови, методистів, розробників навчальних програм та фахівців у сфері цифрового навчання.

Наукова новизна даного дослідження полягає у комплексному аналізі можливостей використання чат-боту GPT для формування й розвитку англомовної комунікативної компетенції учнів старшої школи. У роботі вперше здійснено системне дослідження інтеграції штучного інтелекту в освітній процес як інструменту персоналізованого навчання, що дозволяє учням взаємодіяти з мовним середовищем у режимі реального часу. Визначено вплив цифрових технологій на розвиток ключових компонентів комунікативної компетенції, включаючи лінгвістичну, соціолінгвістичну, дискурсивну та стратегічну компетентності, що сприяє підвищенню ефективності навчання англійської мови. Запропоновано методичні поради щодо впровадження чат-боту GPT в освітній процес, які можуть бути використані вчителями та методистами для оптимізації мовної підготовки учнів.

Апробація результатів дослідження.

- 1) X Всеукраїнська студентська науково-практична конференція “Науковий пошук студентів XXI ст.: актуальні питання гуманітарних і соціально-економічних наук”, м.Ізмаїл 2024р.
- 2) XI Всеукраїнська науково-практична конференція молодих вчених та студентів з нагоди Всеукраїнського дня науки “Пріоритетні напрями європейського наукового простору: пошук студента”, м. Ізмаїл 2025р.
- 3) IX Всеукраїнська науково-практична конференція “Науковий пошук студентів XXI ст.: актуальні питання гуманітарних і соціально-економічних наук”, м.Ізмаїл 2025р.

- 4) Міжнародна наукова інтернет-конференція «Тенденції та перспективи розвитку науки і освіти в умовах глобалізації», м. Переяслав 2025 р.

Публікації

1. Міжнародна науково-практична інтернет-конференція «Тенденції та перспективи розвитку науки і освіти в умовах глобалізації», м. Переяслав, 2025 р., вип. 122, ст. 184 - 188
2. II Всеукраїнська науково-практична конференція молодих вчених присвячена всесвітньому дню науки «Проблеми розвитку суспільства та держави: сучасні наукові виклики», м. Одеса, 2025 р.
3. XI Всеукраїнська студентська науково-практична конференція «Науковий пошук студентів ХХІ ст.: Актуальні питання гуманітарних і соціально-економічних наук», м. Ізмаїл, 2025 р.

Структура роботи. Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Перший розділ містить теоретичні основи формування й розвитку англомовної комунікативної компетенції учнів старшої школи з використанням чат-боту GPT. Другий розділ присвячений аналізу можливостей застосування чат-боту GPT у навчанні англійської мови. Третій розділ містить практичні аспекти впровадження цієї технології, методичні поради та аналіз ефективності експериментального дослідження.

Робота ілюстрована 13 таблицями та 1 графіком. Додатки включають наочні матеріали, що використовувалися в освітньому процесі щодо формування й розвитку англомовної комунікативної компетенції учнів 10 класу, з використанням чат-боту GPT.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ Й РОЗВИТКУ АНГЛОМОВНОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ УЧНІВ СТАРШОЇ ШКОЛИ З ВИКОРИСТАННЯМ ЧАТ - БОТУ GPT

1.1. Дослідження поняття: «англомовна комунікативна компетенція»: структура та складові елементи

Комунікативна компетенція є ключовою складовою формування її та розвитку. Вона забезпечує ефективну взаємодію між вчителем і учнями, сприяє розвитку творчих здібностей та формує здатність до продуктивного спілкування в різноманітних комунікативних ситуаціях. Важливість цієї компетенції особливо проявляється у контексті формування англомовної комунікативної компетентності, яка є невід'ємною частиною будь - якого процесу комунікації. Основні компоненти комунікативної компетенції представлено в таблиці 1.1. (Див. Таблицю 1.1)

Так, комунікативна компетентність охоплює 7 основних компонентів, а саме: аксіологічну, когнітивну, особистісно-діяльнісну, ціннісно-мотиваційну, інформаційно-змістову, алгоритмічно-діяльнісну та художньо-творчу. Щодо аксіологічної - вона включає ціннісні орієнтації, мотивацію та емоційне ставлення до комунікації. Вона визначає готовність до творчої взаємодії зі учнями, здатність змодельовати власну комунікативну стратегію та оцінювати свої комунікативні дії. У контексті англомовної комунікативної компетенції це означає усвідомлення значущості іноземної мови як засобу міжкультурної комунікації та розвитку здатності до ефективного мовного обміну (Див. табл. 1.1.), [1, с.243].

Отже, когнітивний компонент передбачає наявність системи знань, необхідних для здійснення комунікативної діяльності. Вона охоплює розуміння основних принципів комунікації, знання законів і правил мовленнєвої взаємодії, а також вміння використовувати ці знання на практиці. В англомовному контексті це включає засвоєння лексичних,

граматичних і фонетичних аспектів мови, розуміння соціокультурних норм та особливостей комунікативної поведінки носіїв англійської мови. Таким чином, формування вищезазначеного компонента сприяє розвитку здатності до усного і писемного мовлення, а також до адекватного використання мовленнєвих стратегій у різних ситуаціях (Див. табл. 1.1.).

Таблиця 1.1.

Основні компоненти комунікативної компетентності

Компоненти комунікативної компетентності	Опис компонентів	Значення компетенту
Аксіологічна	Ціннісні орієнтації, мотивація та емоційне ставлення до комунікації. Визначає готовність до творчої взаємодії.	Важливість англійської мови як засобу міжкультурної комунікації та розвитку здатності до ефективного мовного обміну.
Когнітивна	Наявність системи знань для комунікативної діяльності: принципи комунікації, мовні закони та правила.	Засвоєння лексичних, граматичних і фонетичних аспектів мови, соціокультурні норми та мовленнєва поведінка носіїв англійської мови.
Особистісно-діяльнісна	Практичне застосування знань у реальних комунікативних умовах, здатність до критичного аналізу та адаптації поведінки.	Будування мовленнєвих висловлювань, підтримка діалогу, використання невербальних засобів комунікації (жести, міміка, інтонація) у міжкультурному спілкуванні.
Ціннісно-мотиваційний	Мотивація до вивчення англійської мови.	Мотивує до засвоєння англомовної комунікативної компетентності.
Інформаційно-змістовий	Засвоєння мовних і соціокультурних знань.	Формує основу для ефективного використання мови та розуміння культурних аспектів.
Алгоритмічно-діяльнісний	Формування мовленнєвих навичок.	Забезпечує ефективне спілкування через володіння практичними навичками та вміннями англійської мови.
Художньо-творчий	Розвиток креативності та здатності до вираження думок через мистецтво.	Підвищує здатність до вираження ідей в різних формах, включаючи мистецьку діяльність і використання творчих підходів у навчанні.

Щодо особистісно-діялісного компонента, то він характеризується практичним застосуванням набутих знань та навичок у реальних

комунікативних умовах. Вона включає здатність до активної участі в комунікативних процесах, гнучкість мислення, критичний аналіз інформації та вміння адаптувати свою поведінку відповідно до ситуації. У контексті англійської комунікативної компетентності цей компонент передбачає здатність ефективно будувати мовленнєві висловлювання, підтримувати діалог, розуміти співрозмовника та адекватно реагувати на його репліки. Він також охоплює вміння використовувати невербальні засоби комунікації, як-от: жести, міміку та інтонацію, що відіграють важливу роль у процесі міжкультурного спілкування.

Слід зазначити, що структурна модель комунікативної компетентності включає й такі компоненти, як от: ціннісно-мотиваційний, інформаційно-змістовий, алгоритмічно-діяльнісний та художньо-творчий. У контексті аналізу англійської комунікативної компетентності ці компоненти набувають особливого значення. Ціннісно-мотиваційний компонент визначає мотивацію до вивчення англійської мови, інформаційно-змістовий компонент передбачає засвоєння мовних і соціокультурних знань, алгоритмічно-діяльнісний компонент забезпечує формування мовленнєвих навичок й умінь, а художньо-творчий компонент сприяє розвитку креативності та здатності до вираження думок через мистецтво [3, с.18].

Однією з ключових передумов успішного формування й розвитку англійської комунікативної компетентності є застосування компетентнісного підходу в освіті, який передбачає не лише засвоєння знань, але й розвиток здатності застосовувати їх на практиці. У цьому контексті важливим є усвідомлення зв'язку між знаннями про мову та вмінням ефективно спілкуватися. Важливе місце займає когнітивний компонент, який охоплює знання про фонетичні, лексичні, граматичні та стилістичні особливості англійської мови, а також про соціокультурні аспекти комунікації. Тобто учень повинен не лише знати правила

граматики та володіти достатнім лексичним запасом, але й розуміти особливості культурної комунікації, що включають етикет, традиції та невербальні засоби вираження будь - якої думки.

Значну роль у розвитку англомовної комунікативної компетентності відіграє особистісно-діяльнісний компонент, який передбачає практичне застосування мовленнєвих навичок й умінь у різних ситуаціях спілкування. Для цього необхідно створювати навчальне середовище, яке стимулюватиме учнів до активного використання англійської мови в усному та писемному мовленні. Ефективними є технології інтерактивного навчання, такі як: рольові ігри, дискусії, дебати, моделювання професійних ситуацій, використання автентичних матеріалів, перегляд і аналіз мистецьких творів англомовного середовища. Важливим є також залучення молоді до міжкультурної комунікації, зокрема участь у міжнародних конференціях, мистецьких форумах, обмінах і стажуваннях.

Ще одним важливим компонентом комунікативної компетентності є розвиток здатності до міжкультурної комунікації, що передбачає вміння взаємодіяти з представниками інших культур на основі взаємоповаги, толерантності та усвідомлення культурних відмінностей. Оскільки мова є універсальною мовою спілкування, вона відіграє ключову роль у налагодженні міжкультурного діалогу. Тому в освітньому процесі доцільно використовувати міжкультурний підхід, який передбачає аналіз традицій різних народів, ознайомлення з особливостями художньої комунікації в різних культурних контекстах та розвиток навичок адаптації до міжкультурного спілкування [2, с.159].

Формування й розвиток англомовної комунікативної компетентності також потребує використання сучасних цифрових технологій та медіаресурсів. Інформаційно-комунікаційні технології (ІКТ) відкривають широкі можливості для занурення у мовне середовище, самостійного навчання та вдосконалення мовних навичок. Використання

онлайн-платформ, відеолекцій, інтерактивних завдань, подкастів, вебінарів та віртуальних мистецьких галерей сприяє розвитку мовленнєвої діяльності та знайомству з актуальними мовними тенденціями в англomовному світі. Завдяки цифровим технологіям учні можуть брати участь у міжнародних проєктах, комунікувати з носіями мови, створювати власні мовні продукти та презентувати їх у глобальному інформаційному просторі.

Отже, формування й розвиток комунікативної компетентності, зокрема англomовної, є складним і багатоаспектним процесом, що вимагає врахування різних структурних компонентів. Важливо не лише забезпечити учнів необхідними знаннями, але й створити умови для їхнього практичного застосування, розвитку творчих здібностей та формування особистісної готовності до комунікативної діяльності. Це сприятиме підготовці успішних учнів, здатних ефективно працювати у сучасному освітньому просторі.

1.2. Психолого - педагогічні особливості навчання англійської мови в старшій школі з використанням чат - боту GPT

Формування й розвиток англomовної комунікативної компетенції учнів старшої школи є складним та багатогранним процесом, що включає використання різних технологій навчання, які сприяють розвитку мовленнєвих навичок й умінь, граматичної точності, соціокультурної обізнаності та вміння ефективно взаємодіяти у реальних комунікативних ситуаціях. Однією з ключових особливостей цього процесу є необхідність поєднання традиційних та сучасних технологій навчання, що дозволяє враховувати різні аспекти мовленнєвої діяльності учнів та їхні індивідуальні особливості.

Представляємо вищезазначені технології навчання в таблиці 1.2. (Див. таблицю 1.2)

Таблиця 1.2.

Технології формування й розвитку комунікативної компетентності в учнів старших класів

Тип компетентності	Опис	Технології навчання
Лінгвістична	Знання граматики, лексики, фонетики та орфографії мови.	ГраMATико-перекладний метод, аудіо-лінгвальний метод
Соціолінгвістична	Використання мовних засобів відповідно до соціального контексту.	Комунікативний метод
Соціокультурна	Розуміння культурних норм та традицій країни, мова якої вивчається.	Використання автентичних матеріалів, культурні проекти
Дискурсивна	Здатність будувати зв'язні висловлювання та комунікувати у різних контекстах.	Прямий метод, комунікативний метод
Стратегічна	Уміння компенсувати мовні прогалини за допомогою вербальних та невербальних засобів.	Метод проектів, рольові ігри, ситуаційний підхід
Мовленнєва	Вміння адекватно та ефективно використовувати мову для спілкування в різних ситуаціях, висловлюючи свої думки, бажання та наміри.	Рольові та імітаційні ігри, метод дебатів, storytelling / story-making

Комунікативна компетентність включає лінгвістичну, соціолінгвістичну, соціокультурну, дискурсивну, стратегічну та мовленнєву компетентності. Лінгвістична компетентність передбачає знання граматики, лексики та фонетики мови, соціолінгвістична – уміння використовувати мовні засоби відповідно до соціального контексту, соціокультурна – розуміння культурних норм і традицій країни, мова якої вивчається, дискурсивна – здатність будувати зв'язні висловлювання, а стратегічна – уміння компенсувати мовні прогалини за допомогою вербальних та невербальних засобів.

Мовленнєва компетентність, за визначенням О. Б. Бігич, розглядається як здатність особистості ефективно здійснювати іншомовне спілкування в усній і писемній формах, реалізуючи основні види

мовленнєвої діяльності – аудіювання, говоріння, читання, письмо та медіацію. Вона охоплює сформованість умінь і навичок, необхідних для розуміння висловлювань співрозмовника й створення власних відповідно до комунікативного наміру, ситуації спілкування та соціокультурного контексту [4, с. 234].

У структурі мовленнєвої компетентності виокремлюють рецептивні (аудіювання, читання) та продуктивні (говоріння, письмо) види мовленнєвої діяльності, що взаємодіють між собою та утворюють цілісну систему комунікативних умінь. Формування мовленнєвої компетентності є одним із провідних завдань навчання іноземної мови, оскільки саме вона забезпечує практичне володіння мовою як засобом міжкультурного спілкування [4, с. 235].

У процесі навчання англійської мови в старшій школі важливо створювати мотиваційне середовище, яке б сприяло активному залученню учнів до комунікативної діяльності. Вчитель повинен не лише передавати знання, але й формувати в учнів інтерес до культури англійських країн, розвивати навички й уміння міжкультурної комунікації та підтримувати їхню впевненість у використанні мови. Враховуючи особливості розвитку старшокласників, важливо стимулювати їхню самостійну діяльність, використовувати технології навчання, що розвивають критичне мислення, творчість та комунікативні здібності [5, с.28].

Серед традиційних технологій навчання, які відіграють важливу роль у формуванні й розвитку комунікативної компетентності, варто відзначити граматико-перекладний, аудіо-лінгвальний, прямий та комунікативний методи навчання. Так, граматико-перекладний метод сприяє розвитку лінгвістичної компетентності, оскільки дозволяє учням засвоювати граматичні правила та аналізувати структуру мови. Аудіо-лінгвальний метод, передбачає активне слухання та повторення мовних зразків, допомагає розвивати навички й уміння аудіювання та вимови. Щодо

прямого методу, то він заохочує учнів до активного використання мови без перекладу, що сприяє розвитку стратегічної компетентності. Комунікативний метод, який акцентує увагу на використанні мови в реальних ситуаціях, є найбільш ефективним для формування й розвитку дискурсивної та соціокультурної компетентностей.

Сучасні технології навчання, такі як технологія проєктів, технологія інтелект-карт, технологія навчання у співпраці та використання інформаційно-комунікаційних технологій, значно підвищують ефективність формування й розвитку комунікативної компетентності. Технологія проєктів сприяє розвитку мовленнєвої активності, оскільки учні самостійно досліджують певні теми, використовують англійську мову як засіб комунікації. Технологія інтелект-карт допомагає структурувати знання, розвивати асоціативне мислення. Технологія навчання у співпраці забезпечує взаємодію учнів у групах, що стимулює природне використання мови у спілкуванні. Використання інформаційно-комунікаційних технологій дозволяє учням працювати з автентичними матеріалами, брати участь у віртуальних комунікативних ситуаціях та розширювати свій мовний досвід [7, с. 90].

Значною мірою ефективність формування й розвитку комунікативної компетентності залежить від правильного поєднання традиційних і сучасних технологій навчання. Комбінований підхід дозволяє враховувати особливості кожного учня, створювати умови для ефективного розвитку мовленнєвих навичок й умінь. Важливим аспектом є також адаптація технологій відповідно до рівня підготовки учнів, їхніх потреб та інтересів. Вчитель повинен гнучко підходити до вибору технологій, орієнтуватися на комунікативні завдання та прагнути створити ситуації, максимально наближені до реального спілкування.

Важливим аспектом формування й розвитку англомовної комунікативної компетенції учнів старшої школи є взаємопов'язаний

розвиток видів мовленнєвої діяльності, зокрема: аудіювання, говоріння, читання та письма. Оскільки комунікація є процесом двостороннім, важливо не лише навчити учнів продукувати мовлення, але й розуміти інформацію, отриману від співрозмовника, реагувати на неї відповідним чином та ефективно передавати власні думки. Це вимагає використання інтегрованого підходу до навчання, в межах якого кожен із вищезазначених видів мовленнєвої діяльності підтримує та підсилює інші.

Окремої уваги заслуговує питання щодо розвитку соціокультурної компетентності учнів, адже ефективна комунікація неможлива без знання культурних особливостей носіїв мови. Учні повинні розуміти специфіку мовленнєвого етикету, соціальні норми поведінки та контекстуальні особливості спілкування в англomовному середовищі. Це передбачає ознайомлення з культурою, традиціями, історією та суспільним життям країн, де англійська мова є основною. Для досягнення цієї мети вчителі можуть використовувати автентичні матеріали, як - от: відео, аудіозаписи, статті, літературні твори, які допомагають учням зануритися в реальне мовне середовище. Уроки, побудовані на основі реальних ситуацій, сприяють розвитку навичок й умінь міжкультурного спілкування та адаптації учнів до різних комунікативних контекстів.

Ще одним ключовим аспектом є мотивація учнів до вивчення англійської мови. Для старшокласників особливо важливо бачити практичну цінність отриманих знань. Використання ситуаційного підходу, рольових ігор, інтерактивних вправ, навчання через проєктну діяльність та залучення до роботи з сучасними технологіями навчання дозволяє зробити роботу цікавою і корисною. Наприклад, робота над проєктами, пов'язаними з майбутньою професією, дозволяє учням застосовувати мову в контекстах, яка може бути їм корисною у дорослому житті. Участь у дебатах, імітація реальних ситуацій (інтерв'ю, переговори, презентації)

допомагає розвивати впевненість у спілкуванні англійською мовою та формує вміння вести аргументовану дискусію.

Особливої уваги потребує розвиток стратегічної компетентності, яка дозволяє учням долати труднощі, пов'язані з недостатнім володінням мовою. Ця компетентність включає використання комунікативних стратегій, таких як парафраз, використання синонімів, жестів, інтонації, що допомагають компенсувати мовні прогалини. Учням необхідно навчитися пристосовуватися до ситуації, знаходити альтернативні способи вираження власних думок, адаптувати мовлення відповідно до рівня співрозмовника. Для розвитку такого уміння вчителі можуть застосовувати завдання, в яких учням потрібно знайти вихід із ситуації, коли вони не знають точного слова або виразу, використовуючи свої мовні ресурси.

Інтеграція інформаційно-комунікаційних технологій в освітній процес відіграє важливу роль у розвитку комунікативної компетентності. Онлайн-платформи, мобільні додатки, відеоконференції, блоги, інтерактивні вправи та електронні словники розширюють можливості навчання, дозволяючи учням взаємодіяти з автентичними мовними ресурсами та носіями мови. Наприклад, участь у міжнародних онлайн-форумах або відеочатах дає змогу практикувати мову в реальних умовах, вдосконалювати навички й уміння аудіювання та говоріння. Крім того, цифрові технології сприяють розвитку умінь самостійного навчання, що є важливим елементом у підготовці старшокласників до подальшого навчання та професійної діяльності.

Комбінований підхід, що поєднує традиційні технології навчання з сучасними підходами, забезпечує оптимальний розвиток усіх компонентів комунікативної компетентності. Граматичні вправи та переклад допомагають учням зрозуміти структуру мови, аудіювання та повторення мовних зразків, розвивають сприйняття мовлення, інтерактивні ігри та рольові ситуації стимулюють активне використання мови у спілкуванні, а

проектна діяльність та цифрові технології навчання сприяють зануренню в реальне мовне середовище. Важливо, щоб навчання було спрямоване не лише на механічне засвоєння правил, а й на розвиток гнучкого мислення, здатності імпровізувати та адаптуватися до різних комунікативних ситуацій.

Психолого-педагогічні особливості учнів 10 класу, віком 15-16 років, є наслідком глибоких змін, що відбуваються в організмі підлітків на фізіологічному, психічному та соціальному рівнях. Цей період життя позначений інтенсивним розвитком, пошуками самоідентичності та розширенням горизонту сприйняття світу, що має значний вплив на процеси навчання, взаємодії з іншими людьми та формуванням майбутніх орієнтацій.

Фізіологічні зміни, пов'язані з підлітковим віком, особливо виражені в цей період. Підлітки переживають останні етапи статевого дозрівання, які можуть впливати на емоційний стан. Тому поведінка учнів цього віку часто буває непередбачуваною, а саме: підвищена чутливість до критики, часті зміни настрою, потреба в автономії і одночасно у підтримці. Це часто призводить до емоційних труднощів, відчуття невпевненості, внутрішніх конфліктів, що є нормальною частиною процесу становлення особистості. Водночас, це вікове відчуття «я» стає більш виразним, і підлітки починають формувати власну ідентичність, що часто супроводжується протестами проти загальноприйнятих норм або прагненням до більшої свободи [12].

Когнітивний розвиток учнів 10 класу стає більш складним. Підлітки починають мислити абстрактно, аналізувати складні концепції та ідеї. Вони здатні не тільки приймати факти, а й осмислювати їх, порівнювати, робити висновки. З'являється здатність до метапізнання, тобто усвідомлення власних мисленнєвих процесів, що дозволяє їм мати більш чітке уявлення про свої можливості і способи вирішення проблем. Однак

їхні думки і рішення часто затьмарені емоціями, тому підлітки можуть бути схильні до імпульсивних вчинків, інколи не передбачаючи їхніх наслідків. Саме тому на цьому етапі розвитку їм важливо допомагати формувати критичне мислення, навички й уміння самоконтролю і оцінки ризиків.

Соціальні зміни є також важливою частиною життя учнів 10 класу. На цьому етапі підлітки активно будують свої стосунки з однолітками, розширюють соціальне коло і намагаються знайти своє місце в групі. Взаємодія з іншими стає значно важливішою, ніж визнання дорослих, тому групова динаміка, соціальний статус і відносини з друзями можуть мати значний вплив на психоемоційний стан учнів. Водночас на цьому етапі підлітки часто починають відчувати потребу в самовизначенні і незалежності, що інколи призводить до конфліктів із батьками або вчителями, які прагнуть контролювати їхню поведінку чи навчання.

У навчальній діяльності учні 10 класу мають вже достатньо розвинені когнітивні здібності для вивчення складних предметів, таких як фізика, хімія, математика в тому числі й іноземні мови. Вони можуть набути глибоких знань у певних галузях, але важливими залишаються питання мотивації та організації власного часу. Підлітки часто стикаються з труднощами самоконтролю, через що можуть відкладати виконання домашніх завдань, бути не уважними під час уроків або демонструвати низьку самоорганізацію. Разом із тим, для них важливо, щоб навчання було осмисленим і мало практичне застосування, тому вчителям варто пов'язувати освітній процес із реальними життєвими ситуаціями [11].

Важливо враховувати і питання психологічного впливу чат - боту GPT на учнів. Якщо штучний інтелект буде надто часто замінювати живу комунікацію, це може негативно позначитися на навичках й уміннях міжособистісного спілкування школярів. Тому слід підтримувати баланс

між використанням технологій та живим обговоренням, дискусіями та груповою роботою.

Особливості розвитку самосвідомості на цьому етапі є важливими для педагогічної роботи вчителя. Підлітки починають більш свідомо ставитися до свого майбутнього, вибору професії і подальшої освітньої траєкторії. Вони активно шукають інформацію про можливості, що надає їм життя, і починають замислюватися над перевагами у власній роботі, інтересами та схильностями. З'являється потреба у визначенні своїх цілей та прагненні до їх досягнення. Однак цей процес може супроводжуватися непевністю і невизначеністю, тому підлітки часто потребують підтримки, наставництва та конкретних порад щодо свого професійного шляху [14, с.201].

Незважаючи на пошуки незалежності, учні 10 класу все ще потребують підтримки та участі дорослих у своєму житті. Важливо, щоб вчителі й батьки були готові надавати підліткам не лише поради, але й простір для самовираження, щоб підтримувати їхнє прагнення до автономії без відчуття відторгнення. На цьому етапі значну роль відіграє створення атмосфери довіри та взаємоповаги, коли підліток відчуває, що його думка та почуття мають значення, але водночас він отримує необхідну підтримку, мудрі та вчасні поради.

Отже, формування англомовної комунікативної компетентності учнів старшої школи – це складний процес, що потребує системного підходу, диференційованого навчання та використання інноваційних технологій навчання. Ефективне поєднання традиційних та сучасних технологій навчання, створення мотиваційного середовища, інтеграції цифрових технологій, розвиток соціокультурної обізнаності та стратегічного мислення є запорукою успішного оволодіння учнями англійською мовою та їхньої готовності до реального комунікативного досвіду.

1.3. Методичні характеристики чат - боту GPT й особливості його використання при вивченні англійської мови

Традиційні та сучасні підходи до навчання англійської мови охоплюють різноманітні технології навчання, які розвивалися з часом, адаптуючись до нових освітніх технологій і потреб учнів. Традиційні методи базуються на формальному вивченні граматики, перекладі та механічному запам'ятовуванні, тоді як сучасні підходи акцентують увагу на комунікації, інтерактивності та використанні цифрових технологій. Розглянемо методи навчання англійської мови з використанням сучасних технологій навчання. (Див. таблицю 1.3)

Так, класичний **граматико-перекладний метод** є одним із найстаріших підходів до вивчення англійської мови. Він зосереджується на засвоєнні граматичних правил та перекладі текстів з рідної мови на англійську і навпаки. Цей метод історично використовувався для вивчення «мертвих» мов, таких як латина і давньогрецька. Хоча він забезпечує глибоке розуміння структури мови, його ефективність у розвитку навичок й умінь усного мовлення обмежена. Сучасний розвиток технологій, зокрема автоматичних перекладачів, робить цей метод менш популярним у викладанні англійської мови.

Щодо **прямого методу, або «природний» підхід**, то він з'явився як альтернатива граматико-перекладному методу. Він базується на зануренні у мовне середовище без використання рідної мови для пояснення матеріалу. Основна увага приділяється правильній вимові та розвитку мовлення.

В умовах сучасного дистанційного навчання така технологія навчання ефективно реалізується через відеоуроки, онлайн-конференції, інтерактивні вебінари та платформи для комунікації. Важливим аспектом є невеликі групи учнів і висока мотивація до навчання [6, с.32].

Метод аудіолінгвізму фокусується на багаторазовому повторенні стандартних мовних структур. Його основу становлять механічні вправи для автоматизації навичок й умінь мовлення. Цей підхід виник у США під час Другої світової війни, коли потрібно було швидко навчати військових розмовної мови.

В сучасному викладанні англійської мови цей метод реалізується через інтерактивні онлайн-платформи, мобільні додатки, які пропонують вправи на запам'ятовування фраз і діалогів.

Отже, **комунікативний метод** є найбільш поширеним і ефективним сучасним підходом до викладання англійської мови. Він передбачає навчання через реальні комунікативні ситуації, розвиток навичок й умінь спілкування, активне використання мови в діалогах та рольових іграх. Вчитель відіграє роль фасилітатора, який організовує інтерактивне навчання. У дистанційному форматі цей метод реалізується через відеоконференції в Zoom, Google Meet, використання соціальних мереж, онлайн-форумів і електронного листування.

Окрім основних методів, які вже стали частиною освітнього процесу, сучасні технології навчання дали поштовх до розвитку **змішаного навчання (blended learning)**, яке поєднує традиційні аудиторні заняття з онлайн-ресурсами. Це дозволяє учням самостійно опанувати теоретичний матеріал за допомогою інтерактивних курсів, відеоуроків та вправ, а під час очних або онлайн-занять з вчителем зосереджуватися на практичному використанні мови.

Однією з ефективних технологій сучасного навчання є **метод занурення (immersion method)**. Він передбачає створення мовного середовища, де учні взаємодіють виключно англійською мовою, наприклад, у дискусіях, проектах, рольових іграх або під час перегляду автентичних матеріалів без перекладу.

Таблиця 1.3.

Методи навчання англійської мови з використанням сучасних технологій навчання

Метод навчання	Опис	Сучасні технології навчання та їх застосування
Граматико-перекладний	Зосереджений на засвоєнні граматики та перекладі текстів. Історично використовувався для вивчення "мертвих" мов.	Менш популярний у сучасному викладанні через автоматичні перекладачі, однак може використовуватись для вивчення структури мови.
Прямий "природний"	Заснований на зануренні у мовне середовище без використання рідної мови. Основна увага на вимові та розвитку мовлення.	Використовуються відеоуроки, онлайн-конференції та інтерактивні платформи для комунікації.
Метод аудіолінгвізму	Фокусується на повторенні мовних структур та автоматизації навичок й умінь мовлення.	Мобільні додатки, інтерактивні онлайн-платформи для вправ на запам'ятовування фраз і діалогів.
Комунікативний	Охоплює реальні комунікативні ситуації, розвиток навичок й умінь спілкування, рольові ігри.	Онлайн-форуми, відеоконференції, соціальні мережі для практики мови в реальних ситуаціях.
Змішане навчання	Поєднує традиційні аудиторні заняття з онлайн-ресурсами для самостійного опанування теорії та практичного використання мови.	Інтерактивні курси, відеоуроки, вправи та ресурси для самостійного навчання, онлайн-заняття.
Метод занурення	Створення мовного середовища, де учні використовують лише англійську мову під час дискусій, проектів та перегляду автентичних матеріалів.	Соціальні мережі, платформи для обміну відео, онлайн-курси для інтерактивного занурення в мову.
Адаптивне навчання	Використовує штучний інтелект для аналізу потреб учнів і коригування складності завдань.	Платформи як Duolingo, Busuu, LingQ, Babbel, що застосовують алгоритми для адаптації завдань до рівня учня.
Технологія проектного навчання	Виконання комплексних завдань, таких як дослідження, презентації, групові проекти, що стимулює практичне використання мови в реальних контекстах.	Google Docs, відеоконференції, створення подкастів, відеопрезентацій для спільної роботи.
Гейміфікація	Використання ігрових прийомів, таких як нагороди, змагання, місії, для стимулювання навчання.	Kahoot!, Quizlet, Memrise — інтерактивні ігри для навчання лексики, граматики та аудіювання.

Використання соціальних мереж, таких як Facebook, Twitter, Instagram, а також платформ для обміну відео, як-от: YouTube або TikTok, дозволяє молоді отримувати живий мовний досвід.

Ще одним актуальним підходом є використання **адаптивного навчання (adaptive learning)**, яке базується на штучному інтелекті та аналізі індивідуальних потреб учнів. Освітні платформи, такі як Duolingo, Busuu, LingQ, Babbel, застосовують алгоритми для відстеження прогресу користувачів та автоматичного коригування складності завдань відповідно до рівня знань. Це допомагає учням працювати в комфортному для них темпі та зосереджуватися на тих аспектах мови, які потребують додаткової уваги.

Технологія **проектного навчання (project-based learning)** є ще одним сучасним підходом, що ефективно застосовується у вивченні англійської мови. Він передбачає виконання учнями комплексних завдань, пов'язаних із дослідженнями, презентаціями, груповими проектами, що стимулює використання мови в реальних контекстах. У дистанційному навчанні така технологія навчання реалізується за допомогою спільної роботи в Google Docs, відеоконференцій, створення подкастів або відеопрезентацій.

Важливу роль у сучасному навчанні відіграють **гейміфікація (gamification)** та елементи інтерактивності. Використання ігрових прийомів навчання, таких як нагороди, змагання, квести, місії, робить навчання цікавим і мотивуючим. Онлайн-платформи, такі як Kahoot!, Quizlet, Memrise, пропонують інтерактивні ігри, що допомагають засвоювати лексику, граматику та вдосконалювати навички й уміння аудіювання.

Поєднання традиційних та сучасних методів й технологій навчання англійської мови дозволяє створити ефективне та гнучке середовище для учнів. Завдяки цифровим технологіям, персоналізованому підходу та

інтерактивним технологіям навчання освітній процес стає більш динамічним, доступним та цікавим, що значно підвищує його результативність.

Висновки до розділу 1

Комунікативна компетентність є комплексною категорією, що включає не лише знання мовних норм, а й здатність ефективно спілкуватися в різних ситуаціях. Вона базується на таких компонентах, як - от: аксіологічний (ціннісні орієнтації та мотивація), когнітивний (мовні знання та правила комунікації), особистісно-діяльнісний (застосування знань у реальних комунікативних умовах), а також передбачає специфічні компоненти, зокрема: соціолінгвістичний, дискурсивний та стратегічний. Важливість цих складових зумовлена необхідністю не просто оволодіння англійською мовою, а й готовністю використовувати її у міжкультурній комунікації, професійному спілкуванні та соціальній взаємодії.

Формування й розвиток англомовної комунікативної компетентності учнів старшої школи є багатограним процесом, що вимагає інтеграції різних підходів й технологій навчання. Традиційні методи, такі як граматико-перекладний і аудіолінгвістичний, роблять акцент на засвоєння правил, структури мови та запам'ятовуванні лексичних одиниць. Вони мають певну цінність, особливо на початкових етапах навчання, проте їхнє домінування обмежує можливості розвитку комунікативних навичок й умінь. Сучасні технології навчання, такі як комунікативна, проектна, змішане навчання та технологія занурення, дозволяють учням практикувати мову в реальних ситуаціях, що сприяє її глибшому засвоєнню та розвитку мовленнєвої спонтанності.

Важливу роль в освітньому процесі відіграють цифрові технології навчання, які значно розширюють можливості викладання та засвоєння іноземної мови. Використання мобільних додатків, онлайн-платформ,

відеоконференцій та інтерактивних вправ дозволяє учням працювати з автентичними матеріалами, спілкуватися з носіями мови та занурюватися в англomовне середовище. Застосування штучного інтелекту, зокрема чат-ботів, відкриває нові можливості для персоналізованого навчання, адаптації освітнього процесу до індивідуальних потреб учнів та підвищення мотивації до вивчення мови.

Одним із ключових викликів у формуванні англomовної комунікативної компетентності є необхідність поєднання різних методичних підходів для забезпечення комплексного розвитку мовних навичок. Інтеграція традиційних та сучасних методів та технологій навчання дозволяє створити ефективне навчальне середовище, що сприяє всебічному розвитку комунікативних умінь учнів. Також важливо враховувати індивідуальні особливості старшокласників, рівень їхньої підготовки, потреби та інтереси, що сприятиме підвищенню результативності освітнього процесу.

Теоретичні засади формування й розвитку англomовної комунікативної компетентності передбачають розгляд різних компонентів комунікативної діяльності, включаючи когнітивні, мотиваційні, соціокультурні та технологічні чинники. Використання сучасних методів навчання та цифрових технологій дозволяє значно підвищити ефективність освітнього процесу, сприяє розвитку мовленнєвих навичок й умінь та створює умови для інтерактивного, персоналізованого та комунікативно - орієнтованого навчання.

РОЗДІЛ 2. ОРГАНІЗАЦІЯ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ В СТАРШІЙ ШКОЛІ ЩОДО ФОРМУВАННЯ Й РОЗВИТКУ АНГЛОМОВНОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ УЧНІВ З ВИКОРИСТАННЯМ ЧАТ-БОТУ GPT

2.1. Сучасні підходи до використання чат - боту GPT у навчанні англійської мови в 10 - му класі

Використання цифрових технологій у процесі навчання іноземних мов у старшій школі є важливим аспектом сучасної освіти. Цифровізація освітнього процесу сприяє підвищенню ефективності засвоєння матеріалу, розширенню доступу до освітніх ресурсів та формуванню й розвитку необхідних навичок й умінь для роботи в інформаційному суспільстві. Завдяки цифровим технологіям освітній процес стає більш динамічним, адаптивним та індивідуалізованим, що особливо важливо при вивченні іноземних мов.

Однією з головних переваг цифрових технологій є їхня інтерактивність. Використання мультимедійних платформ, інтерактивних вправ, онлайн-симуляцій та інших цифрових ресурсів сприяє залученню учнів до активного процесу навчання. Це дозволяє створювати умови, що моделюють реальне мовне середовище, у якому старшокласники можуть практикувати усне та письмове мовлення, вдосконалювати навички й уміння аудіювання та читання. Онлайн-сервіси, такі як Duolingo, Memrise, Quizlet, а також платформи для відеозв'язку, як-от Zoom чи Microsoft Teams, дають змогу створювати інтерактивні заняття, підвищуючи рівень зацікавленості учнів та їхню мотивацію до навчання.

Доступність освіти значно розширюється завдяки цифровим технологіям. Учні можуть отримувати навчальні матеріали незалежно від місця перебування та часу, що є важливим у контексті дистанційного та змішаного навчання. Впровадження хмарних технологій, таких як Google Classroom, Moodle або Edmodo, дає можливість зберігати освітні ресурси,

організувати онлайн-дискусії, здавати завдання та отримувати зворотний зв'язок від вчителів. Це сприяє гнучкості освітнього процесу, дозволяючи учням навчатися у власному темпі.

Важливим аспектом використання цифрових технологій у навчанні іноземних мов є можливість адаптації освітнього процесу до індивідуальних потреб учнів. Завдяки штучному інтелекту та адаптивним навчальним платформам можна створювати персоналізовані програми навчання, які враховують рівень знань учня, його прогрес та потреби у вдосконаленні певних навичок. Такі системи аналізують помилки, пропонують завдання відповідного рівня складності та надають рекомендації щодо подальшого навчання.

Цифрові технології навчання також відіграють ключову роль у розвитку комунікативних навичок й умінь. Онлайн-форуми, соціальні мережі, відеочати та інші цифрові інструменти дозволяють учням взаємодіяти з носіями мови, брати участь у міжнародних проєктах, дискусіях та мовних клубах. Це допомагає створити автентичне мовне середовище та зменшити мовний бар'єр. Наприклад, використання платформ, таких як eTwinning або Tandem, сприяє обміну досвідом між учнями різних країн, що значно покращує їхню мовленнєву компетентність.

Одним із ключових завдань сучасної освіти є формування цифрової грамотності учнів. Опанування цифрових технологій у процесі навчання іноземних мов сприяє розвитку навичок й умінь критичного мислення, опрацьовувати інформацію, використовувати сучасні інструменти для пошуку та обробки даних. Це також допомагає підготувати учнів до подальшого навчання у вищих навчальних закладах та професійній діяльності в умовах цифрового суспільства.

Використання цифрових технологій у навчанні іноземних мов має також виклики. Це потребує відповідної підготовки вчителів, які мають

бути обізнані з сучасними цифровими інструментами та методами їхнього ефективного застосування. Важливим є також питання безпеки в інтернет-просторі, що вимагає формування в учнів навичок й умінь відповідального користування цифровими ресурсами.

Цифрові технології навчання відкривають нові можливості для організації освітнього процесу, роблять його більш інтерактивним, адаптивним та доступним. Вивчення іноземних мов у старшій школі за допомогою цифрових ресурсів сприяє підвищенню мотивації учнів, активізації їхньої навчальної діяльності та розвитку критичного мислення. Особливо важливим є застосування мультимедійних засобів, які дозволяють використовувати різні канали сприйняття інформації, що значно покращує якість засвоєння матеріалу.

Одним із ключових аспектів використання цифрових технологій у навчанні іноземних мов є застосування онлайн-платформ для інтерактивного навчання. Такі ресурси, як Kahoot, Quizlet, Duolingo та LingQ, дозволяють учням тренувати лексику, граматику, вимову та аудіювання у захопливій ігровій формі. Використання ігрових прийомів, зокрема рейтингових систем, нагород та рівнів складності, сприяє зростанню інтересу до навчання та формуванню умінь самостійного опанування матеріалом.

Дистанційне та змішане навчання, яке стало особливо актуальним в умовах пандемії COVID-19, також базується на цифрових технологіях навчання. Онлайн-заняття у відеоконференц-сервісах, таких як Zoom, Microsoft Teams або Google Meet, дозволяють учням взаємодіяти з викладачем та однокласниками у режимі реального часу, брати участь у групових проєктах, дискусіях та мовних тренуваннях. Використання віртуальних класів у Google Classroom або Moodle забезпечує ефективну організацію освітнього процесу, спрощує управління навчальними матеріалами та надає можливість автоматизованого оцінювання знань.

Ще одним важливим напрямом є використання технологій доповненої (AR) та віртуальної реальності (VR) у навчанні іноземних мов. Завдяки спеціальним додаткам, таким як Mondly VR або Google Expeditions, учні можуть зануритися в мовне середовище, виконувати інтерактивні вправи, спілкуватися з віртуальними персонажами та відвідувати культурні та історичні місця віртуальною мовою. Це дозволяє не лише покращити мовні навички, але й зробити навчання більш захопливим та ефективним [9, с. 139].

Важливою складовою цифрового навчання є також автоматизовані системи оцінювання. Тестові платформи, такі як Socrative, Edpuzzle чи Formative, дозволяють викладачам швидко перевіряти знання учнів, відстежувати їхній прогрес та надавати зворотний зв'язок у реальному часі. Використання штучного інтелекту у таких додатках допомагає персоналізувати освітній процес, аналізувати типові помилки учнів і пропонувати їм відповідні навчальні матеріали для подальшого опрацювання.

Не можна оминати увагою соціальні мережі та форуми, які також відіграють важливу роль у навчанні іноземних мов. Платформи, такі як Facebook, Twitter, Instagram, YouTube та Reddit, можуть використовуватися для перегляду автентичних відео, читання публікацій носіїв мови, спілкування у коментарях та участі у тематичних дискусіях. Це створює додаткові можливості для занурення в мовне середовище, що є надзвичайно важливим для розвитку комунікативної компетентності.

Попри всі переваги, цифрові технології у навчанні іноземних мов мають і певні виклики. Зокрема, необхідно враховувати питання цифрової безпеки та грамотності учнів, адже в мережі існує багато недостовірної інформації, а також ризик кіберзагроз. Тому важливим аспектом є навчання школярів основам безпечного використання інтернет-ресурсів, критичному мисленню та навичкам й умінням медіаграмотності [10, с. 201].

Ще одним викликом є необхідність підготовки педагогів до ефективного використання цифрових технологій навчання. Для цього слід розробляти відповідні навчальні програми, проводити тренінги та підвищувати кваліфікацію вчителів, а також забезпечувати школи сучасною технікою та доступом до якісних цифрових ресурсів. Важливим є також баланс між традиційними методами навчання та використанням цифрових технологій навчання, щоб не допустити перевантаження учнів інформацією та уникнути надмірної залежності від електронних пристроїв.

2.2. Функціонал і потенціал чат-боту GPT щодо формування й розвитку англомовної комунікативної компетенції учнів 10 класу

Чат-бот GPT є потужною мовною моделлю, що використовує штучний інтелект для генерації тексту та ведення діалогу. Його механізм роботи базується на архітектурі трансформерів, зокрема моделі Generative Pre-trained Transformer (GPT), яка проходить попереднє навчання на великому масиві текстових даних. Завдяки цьому модель здатна розуміти та генерувати текст у відповідь на введені користувачем запити.

Архітектура чат - боту GPT використовує механізм самоуваги (self-attention), що дозволяє їй аналізувати контекст всього речення та генерувати логічно зв'язані відповіді. Навчання проходить у два етапи: попереднє навчання, де модель навчається прогнозувати наступне слово в реченні, і подальше тонке налаштування, яке адаптує її для конкретних завдань. Це дозволяє моделі відповідати на питання, пояснювати концепції, писати есе, генерувати код та виконувати багато інших функцій.

Функціональні можливості чат-боту GPT є широкими. Він може, зокрема: відповідати на загальні запитання, допомагати з письмовими завданнями, виконувати переклади, генерувати ідеї, розважати користувачів шляхом створення історій та анекдотів, а також писати та

пояснювати програмний код. Модель може оформлювати свої відповіді у вигляді таблиць, що зручно для порівняльного аналізу. Наводимо характеристики GPT в таблиці (Див. таблицю 2.1).

Таблиця 2.1.

Порівняння можливостей GPT-3.5 та GPT-4

Характеристика	GPT-3.5	GPT-4
Розуміння контексту	Обмежене, може втратити контекст у довгих діалогах	Покращене, зберігає контекст у довгих діалогах
Обробка складних запитів	Може мати труднощі з виконанням складних запитів	Краще справляється з складними та багатозначними запитам
Уникання логічних помилок	Іноді генерує логічні помилки	Менше схильна до логічних помилок
Оцінки за тестами	Нижчі за GPT-4	Вищі оцінки у тестах
Гнучкість та адаптивність	Добре адаптується до більшості запитів	Вища адаптивність до різноманітних запитів
Технічні можливості (програмування)	Підтримує базові завдання програмування	Покращене виконання завдань програмування, зокрема пояснення алгоритмів та виправлення коду
Застосування у творчості (генерація ідей)	Генерує базові ідеї	Краще генерує ідеї для творчих завдань (сюжети, вірші, реклами)
Застосування в освіті	Допомога в навчанні та пояснення основних концепцій	Глибше пояснення складних тем, створення навчальних матеріалів
Автоматизація комунікації	Підходить для простих чат-ботів	Покращена інтеграція в автоматизовані системи підтримки клієнтів
Обмеження	Може генерувати недостовірну або застарілу інформацію	Хоча точніша, також може інтерпретувати запити некоректно

Порівняння GPT-3.5 та GPT-4 демонструє значне покращення у якості роботи останньої версії. GPT-4 краще розуміє контекст, ефективніше уникає логічних помилок та може обробляти складні запити. Вона також отримала вищі оцінки в різних тестах, що підтверджує її перевагу перед попередніми версіями. Однак, навіть GPT-4 має певні обмеження, зокрема можливість надання неточної інформації через обмежений обсяг знань, отриманих під час навчання.

Однією з головних переваг чат-боту GPT є його гнучкість та адаптивність до різних типів запитів. Завдяки потужній архітектурі та навчанню на великому корпусі текстів, ця мовна модель здатна розпізнавати наміри користувача, генерувати зв'язні та логічні відповіді, а також підтримувати довгі діалоги, зберігаючи контекст. Це робить її корисною для широкого спектра застосувань, а саме: від повсякденного використання у вигляді віртуального асистента до складних аналітичних завдань у наукових дослідженнях та бізнесі.

Серед функціональних можливостей чат-боту GPT варто виділити його здатність виконувати роль особистісного консультанта. Він може допомагати з навчанням, пояснювати складні поняття у доступній формі, створювати навчальні матеріали, резюмувати великі тексти, а також аналізувати інформацію. В освітній сфері модель може бути використана для допомоги учням у вивченні мов, написанні есе, підготовці до іспитів та створенні тестових завдань [11, с.121].

Ще однією сферою, де чат-бот GPT демонструє високу ефективність використання, є автоматизація комунікації. Чат-боти, створені на основі GPT, можуть бути використані у сфері підтримки користувачів та внутрішньої комунікації компаній. Вони здатні відповідати на часті запитання, допомагати у вирішенні проблем, вести переговори та навіть імітувати живе спілкування, що можна в свою чергу використовувати як практику комунікативних навичок та умінь учнів.

Проте, незважаючи на значні переваги, чат - бот GPT має свої обмеження. Одним з головних недоліків є можливість генерування недостовірної або застарілої інформації. Модель не має доступу до актуальних подій у реальному часі та працює виключно на основі знань, отриманих під час навчання. Також варто враховувати, що GPT не завжди може правильно інтерпретувати складні або багатозначні запити, що може призводити до неточних або неоднозначних відповідей.

Попри ці недоліки, розвиток мовних моделей триває, і GPT-4 демонструє значний прогрес у порівнянні з попередніми версіями. Вона є більш надійною, точною та здатною до вирішення складних завдань. Подальші дослідження та вдосконалення штучного інтелекту сприятимуть ще більш ефективному застосуванню чат - боту GPT у різних сферах життя.

Чат - бот GPT має широкий спектр застосувань у різних сферах діяльності. Його здатність аналізувати текстові дані, створювати зв'язні та контекстуально релевантні відповіді відкриває нові можливості для бізнесу, медицини, права, фінансів та інших галузей. Наводимо приклади застосування чат - боту GPT у різних сферах діяльності сьогодення в таблиці 2.2 (Див. таблицю 2.2).

Одним з головних аспектів, в якому чат-боти здатні змінити освіту, є надання миттєвого доступу до знань і пояснень. Зокрема, учні можуть отримувати роз'яснення з різних навчальних дисциплін, незалежно від часу доби. Це надзвичайно корисно для учнів, які навчаються самостійно або для тих, хто хоче поглибити свої знання поза аудиторним часом. За допомогою чат - боту GPT, учні мають змогу отримувати відповіді на свої питання у реальному часі, не чекаючи на вчителя, що сприяє кращому засвоєнню матеріалу.

Окрім теоретичних знань, чат - бот GPT також може бути незамінним помічником при виконанні практичних завдань. У разі необхідності, чат - бот GPT може бути використаний для генерації нових вправ і завдань на основі наданих критеріїв, що робить навчання більш захоплюючим і різноманітним.

Один з важливих аспектів використання чат - боту GPT в освіті — це можливість підтримки учнів у процесі вивчення іноземних мов.

Застосування чат-боту GPT у різних сферах діяльності Таблиця 2.2.

Сфера діяльності	Застосування чат-боту GPT	Переваги
Освіта	- Допомога у вивченні предметів, підготовка до іспитів, створення навчальних матеріалів.	- Адаптивність до рівня знань користувача, автоматизація перевірки завдань, створення тестів та сценаріїв уроків.
Бізнес	- Аналітика, складання звітів, прогнозування продажів, розробка стратегій.	- Поліпшення взаємодії з клієнтами, зниження навантаження на відділи підтримки, автоматизація процесів.
Медицина	- Аналіз наукових досліджень, допомога в діагностиці, створення навчальних матеріалів для студентів.	- Підтримка лікарів у прийнятті рішень, пояснення медичних термінів, автоматизація навчання.
Юридична	- Аналіз законів, нормативних актів, створення юридичних документів.	- Швидке створення документів, пояснення складних юридичних термінів, допомога в аналізі судових рішень.
Фінанси	- Аналіз ринкових трендів, автоматизація фінансової документації, створення прогнозів.	- Підтримка інвесторів, пояснення економічних понять, допомога з бюджетуванням та фінансовим управлінням.
Творчість	- Генерація сюжетів для книг, написання віршів, створення сценаріїв для фільмів та реклами.	- Креативність у створенні контенту, допомога письменникам, журналістам, сценаристам, дизайнерам.

Завдяки глибоким знанням мовних конструкцій і синтаксису, чат - бот GPT може допомогти учням вивчати нові слова, фрази, граматичні правила, а також практикувати розмовні навички й уміння через діалоги. Бот може коригувати граматичні помилки, запропонувати варіанти перекладу та пояснювати нюанси мови. Це дозволяє учням працювати з матеріалом у зручному для них темпі, а також отримувати зворотній зв'язок без стресу чи страху помилок, що є характерним для традиційних методів навчання.

Для підготовки до іспитів чат - бот GPT стає чудовим інструментом для систематизації знань. Він може допомогти учням створювати план підготовки, надавати зразки завдань, тестів і навіть виконувати функції менторства, аналізувати помилки учнів і пропонувати можливі шляхи їх виправлення. Завдяки можливості швидко адаптуватися до рівня знань

учня, бот може пропонувати як базові, так і більш складні завдання, що дозволяє максимально ефективно готуватися до будь-яких тестів чи екзаменів.

Не менш важливою є функція GPT як інструмента для розвитку критичного мислення та творчих здібностей учнів. Наприклад, бот може ставити питання, які спонукають до рефлексії або аналізу прочитаного матеріалу. Він може бути використаний для обговорення наукових або літературних тем, даючи учням можливість формулювати свої думки, аргументувати їх та отримувати зворотний зв'язок. Завдяки цьому, чат - бот GPT може сприяти розвитку не лише академічних навичок, але й соціальних — зокрема, вмінню вести конструктивну дискусію, розглядати різні точки зору та шукати компроміси.

Чат - бот GPT також може бути інтегрований у навчальні платформи та системи управління навчанням (LMS), надаючи студентам можливість отримувати миттєвий доступ до матеріалів, допомоги та зворотного зв'язку під час навчання. Це може стати важливим доповненням до традиційних методів навчання, забезпечуючи учням можливість самостійно організувати своє навчання та сприяючи розвитку навичок самоконтролю та відповідальності.

Важливою перевагою чат - боту GPT в освіті є можливість персоналізації навчання. Кожен учень має унікальні потреби, темп засвоєння матеріалу і методи навчання. Чат - бот GPT може адаптувати свою допомогу, виходячи з індивідуальних запитів учня, його рівня підготовки, інтересів та стилю навчання. Наприклад, якщо учень має труднощі з певною темою, чат-бот може пропонувати додаткові пояснення або альтернативні підходи до навчання, що дозволяє уникнути стандартних шаблонів і забезпечує більш ефективний освітній процес.

Також чат - бот GPT сприяє підвищенню активності учнів, змінює освітній процес на інтерактивний та цікавий, особливо для тих, хто надає перевагу комунікативному методу навчання. Завдяки можливості генерувати тексти в різних стилях та на різні теми, чат - бот GPT допомагає учням знайомитися з різними аспектами англійської мови, розширює їхній словниковий запас та навички й уміння міжкультурного спілкування. Ще однією перевагою є можливість використання ШІ для розвитку творчого мислення через “мозкові штурми”, створення оригінального контенту та розробку нових ідей. Переглянемо переваги та виклики використання чат - боту GPT у навчанні англійської мови в таблиці 2.3 (Див. таблицю 2.3.)

Таблиця 2.3.

Переваги та виклики використання чат-боту GPT у навчанні англійської мови

Переваги	Виклики
Доступність: миттєвий зворотний зв'язок і доступ до інформації.	Академічна GPT-непорядність: ризик використання ШІ без засвоєння матеріалу.
Покращення мотивації учнів через інтерактивні можливості.	Неточність інформації: необхідність перевірки відповідей за авторитетними джерелами.
Розвиток навичок й умінь письма, граматики та розмовної англійської мови.	Залежність від технологій: зниження самостійної аналітичної діяльності.
Допомога в підготовці до міжнародних іспитів.	Етичні питання та авторське право при використанні ШІ-генерованих текстів.
Можливість персоналізованого навчання та адаптації до рівня знань.	Зниження соціальної взаємодії між учнями та вчителям.

Одним із головних ризиків є можливість академічної GPT-непорядності, коли учні використовують ШІ для виконання завдань без реального засвоєння матеріалу. Це може призвести до зниження рівня самостійної роботи та розвитку критичного мислення. Також чат - бот GPT іноді надає неточну або неповну інформацію, що може дезінформувати учнів, якщо вони не перевіряють факти за авторитетними джерелами. Надмірне використання ШІ може спричинити залежність від технологій, що негативно впливає на здатність учнів самостійно формулювати думки

та аналізувати інформацію. Іншою проблемою є можливе порушення авторських прав та етичні питання, пов'язані з використанням ШІ-генерованих текстів без належного посилання на джерела. Крім того, надмірна автоматизація навчання може призвести до зниження соціальної взаємодії між учнями та вчителям, що є важливим аспектом у процесі навчання іноземної мови [12, с. 321].

Дискусійним є питання оцінювання знань учнів у контексті використання чат - боту GPT. Оскільки чат-бот може швидко генерувати відповіді на тести та завдання, існує ризик зниження академічної доброчесності. У зв'язку з цим необхідно впроваджувати нові методи оцінювання, які передбачають аналіз, творчі завдання та інтерактивні форми контролю знань, що вимагають активної участі учня. Наприклад, усні презентації, дебати, есе на основі критичного аналізу інформації можуть стати ефективними альтернативами традиційним тестам.

Розглянемо основні виклики та рішення інтеграції чат - боту GPT в освітній процес в наступній таблиці (див таблицю 2.4.)

Варто враховувати питання безпеки та етики у використанні ШІ в освітньому процесі. Оскільки учні можуть використовувати ChatGPT для виконання домашніх завдань та написання академічних робіт, вчителям потрібно запроваджувати нові підходи до перевірки самостійності виконання завдань. Це може включати усні перевірки, аналіз унікальності текстів та створення завдань, що вимагають особистісного аналізу та критичного мислення [14, с. 424].

Викликом є необхідність розвитку емоційного інтелекту та комунікативних навичок й умінь, які є важливими у процесі навчання іноземної мови. Живе спілкування з вчителем та однокласниками допомагає розвивати емоційне сприйняття мови, покращує вміння вести діалог і адаптуватися до різних мовленнєвих ситуацій.

Використання чат - боту GPT не може повністю замінити ці аспекти, тому важливо поєднувати його можливості з традиційними методами навчання, такими як групові дискусії, рольові ігри та живі дебати.

Таблиця 2.4.

Виклики та рішення інтеграції чат - боту GPT в освітній процес

Виклик	Рішення
Несамостійність учнів	Завдання, що вимагають аналізу та самостійного мислення.
Зниження якості знань	Навчання навичкам перевірки інформації.
Проблема академічної доброчесності	Альтернативні методи оцінювання (проекти, дебати).
Цифрова нерівність	Забезпечення рівного доступу до технологій.
Безпека даних	Контроль використання чат - боту GPT, політики безпеки.
Перевантаження педагогів	Тренінги та семінари для вчителів.
Зниження комунікації	Баланс між технологіями та живими дискусіями.
Відсутність критичного мислення	Завдання на фактчекінг та аналіз відповідей чат - боту GPT.

Для мінімізації ризиків необхідно усвідомлювати обмеження мовних моделей і використовувати чат - бот GPT як допоміжний інструмент, а не повну заміну традиційним методам навчання. Важливо забезпечити баланс між використанням ШІ та іншими джерелами інформації, а також розвивати навички й уміння критичного оцінювання отриманих відповідей. Регулювання та освітні заходи щодо правильного застосування чат - боту GPT допоможуть учням ефективно використовувати його можливості без ризиків для освітнього процесу. Таким чином, інтеграція чат-ботів у навчання англійської мови може значно покращити якість освіти, якщо підхід до їх використання буде свідомим і збалансованим.

2.3. Планування діяльності вчителя англійської мови з використанням чат-боту GPT

Методичні підходи до інтеграції чат-боту GPT в освітній процес у старшій школі передбачають поєднання його технологічних можливостей із сучасними педагогічними практиками, забезпечуючи ефективність та зручність навчання. Чат-бот GPT може стати інструментом, який покращує мотивацію учнів, залученість в освітній процес та розвиток цифрових навичок й умінь. Його використання дозволяє персоналізувати навчання, адаптувати матеріали до рівня учнів і забезпечити миттєвий зворотний зв'язок.

Основою успішної інтеграції чат-боту GPT є розробка структурованих методик щодо їх використання в освітньому процесі. Важливим аспектом є визначення цілей використання, тобто чат - бот GPT може допомагати в поясненні нових тем, складанні діалогів, перевірці знань учнів та створенні інтерактивних завдань. Для ефективного використання чат-боту доцільно впроваджувати його в комбінованих форматах навчання, поєднуючи традиційні методи з певними технологічними інструментами.

Одним із ключових методичних підходів є адаптація чат-боту до індивідуальних потреб учнів. Чат - бот GPT дозволяє створювати вправи різного рівня складності, пропонувати різні стилі навчання та підлаштовувати контент відповідно до інтересів користувачів. Це особливо важливо для тих, хто має труднощі у вивченні англійської мови або потребує додаткової підтримки. Використання чат - боту GPT для автоматизованого оцінювання відповідей учнів також може значно зменшити навантаження на вчителів і підвищити об'єктивність оцінювання [14, с.420].

Ще один важливий аспект на який необхідно звернути увагу - є розвиток критичного мислення. Оскільки чат - бот GPT генерує відповіді на основі тренувальних даних, необхідно навчати учнів аналізувати та перевіряти отриману інформацію. Це можна реалізовувати через завдання, що вимагають порівняння відповідей чат - боту GPT із іншими джерелами або аргументованої критики згенерованих текстів. Таким чином, технологія стає не просто інструментом для отримання знань, а й засобом розвитку аналітичних навичок й умінь.

Також слід враховувати обмеження чат-боту GPT. Він не може повністю замінити традиційне викладання, оскільки не надає повноцінного соціального досвіду та міжособистісної взаємодії, необхідної для формування й розвитку комунікативних навичок й умінь. Тому його слід використовувати як допоміжний інструмент, а не основний метод навчання. Додатково потрібно передбачити можливі технічні проблеми, а також запобігати залежності від технології.

Застосування чат - боту GPT в освітньому процесі має супроводжуватися педагогічною підтримкою. Вчителі повинні проходити навчання щодо правильного використання технології, розробляти інтегровані навчальні плани, які передбачають використання чат - боту GPT у поєднанні з іншими прийомами й технологіями навчання. Важливим є й контроль у використанні чат-боту, щоб уникнути академічної недоброчесності, коли учні автоматично обирають відповіді без осмислення матеріалу. Розглянемо деякі методичні підходи до інтеграції чат - боту GPT в освітній процес (Див. таблицю 2.5)

Щоб забезпечити ефективну інтеграцію чат-боту GPT в освітній процес школи, необхідно розробити чітку систему методичних порад для вчителів та учнів. Одним із підходів є розподіл ролей між чат - ботом GPT і вчителем, а саме: чат - бот GPT може використовуватися для оперативного пояснення матеріалу, допомогати у виконанні вправ, перевіряти

орфографію та граматику, тоді як вчитель залишається ключовою фігурою у розвитку комунікативних та аналітичних навичок й умінь учнів. Така система дозволяє використовувати чат - бот GPT як інструмент підтримки, а не як заміну традиційним методам та технологіям навчання. Деякі методичні підходи до інтеграції чат-боту GPT пропонуємо в таблиці 2.5. (Див.таблицю 2.5).

Таблиця 2.5.

Методичні підходи до інтеграції чат - боту GPT в освітній процес

№	Напрямок використання чат-боту GPT	Опис використання	Переваги роботи з чат-ботом GPT	Можливі ризики та запобіжні заходи
1	Допомога у вивченні матеріалу	Оперативне пояснення тем, перевірка орфографії та граматики	Економія часу, доступність у будь-який момент	Необхідність перевірки достовірності відповідей
2	Створення інтерактивних завдань	Генерація тестів, персоналізовані завдання, рольові ігри	Індивідуалізація навчання, підвищення мотивації	Ризик пасивного сприйняття без аналізу відповідей
3	Розвиток академічного письма	Допомога в редагуванні текстів, перевірка граматики	Покращення якості письмових робіт	Можливість надмірної залежності, зниження самостійності
4	Дистанційне та змішане навчання	Відповіді на запитання, рекомендації джерел, підтримка комунікації	Гнучкість у навчанні, додатковий ресурс для самостійної роботи	Важливо зберігати баланс між онлайн та офлайн-навчанням
5	Навчання критичного мислення	Аналіз достовірності відповідей, пошук помилок у чат-боті GPT	Розвиток аналітичних навичок, навчання роботі з інформацією	Необхідність методичного контролю з боку вчителя
6	Академічна доброчесність	Формування етичного підходу до використання чат - боту GPT	Запобігання списуванню, розвиток відповідальності	Необхідність систематичного навчання етичним нормам

Одним із ефективних способів інтеграції чат - боту GPT у навчання є використання його для створення інтерактивних завдань. Наприклад, чат-бот GPT може генерувати індивідуальні тести для кожного учня на основі їхнього рівня знань, пропонувати персоналізовані завдання або

розробляти сценарії для рольових ігор англійською мовою. Це сприяє підвищенню мотивації учнів і робить навчання більш захопливим та динамічним. Окрім цього, чат - бот GPT можна застосовувати для моделювання реальних мовних ситуацій, зокрема: написання діалогів, імітація співбесіди або ділових переговорів [13, с.390].

Інший підхід полягає у використанні чат - боту GPT для розвитку навичок й умінь академічного письма. Учні можуть використовувати чат-бот для генерації ідей, покращення структури текстів, редагування та перевірки граматики. Однак важливо підкреслювати, що чат - бот GPT не має замінити самостійне мислення учнів. Вчителі можуть вводити обмеження на використання чат-боту GPT під час виконання певних завдань, щоб стимулювати самостійну роботу та творчий підхід до написання текстів.

Ще один перспективний підхід – використання чат - боту GPT для розвитку навичок й умінь письма та аналітичного мислення. Учні можуть створювати тексти на основі матеріалів, згенерованих штучним інтелектом, а потім аналізувати їх, виправляти помилки, уточнювати та розширювати зміст. Це сприятиме розвитку критичного мислення, вміння редагувати тексти та самостійно перевіряти достовірність інформації. Вчителі, у свою чергу, можуть організовувати заняття, на яких учні порівнюють відповіді чат - боту GPT із науковими джерелами або власними дослідженнями, обговорюють їх потужні та слабкі сторони.

Важливим є також застосування чат - боту GPT у групових проєктах. Завдяки штучному інтелекту учні можуть отримувати підказки щодо організації роботи, структури проєкту, можливих джерел інформації. Чат - бот GPT може виступати своєрідним асистентом, який допомагає формулювати гіпотези, аналізувати проблеми та генерувати ідеї для творчих завдань. Проте ключовим моментом залишається баланс між використанням технологій та залученням особистих зусиль учнів.

Окрему увагу варто приділити розвитку у школярів навичок та умінь самостійного мислення, щоб вони не просто отримували готові відповіді, а розуміли логіку їх виконання. Один із підходів – просити учнів пояснити, яким чином чат - бот GPT отримав певну відповідь [17, с. 141].

Ще одним перспективним напрямком є використання чат - боту GPT у дистанційному та змішаному навчанні. В умовах, коли учні не завжди можуть фізично бути присутніми на уроках, чат-бот GPT може бути додатковим засобом підтримки, а саме: відповідати на запитання, пояснювати матеріал у зручний для учня час, надавати рекомендації щодо джерел для самостійного вивчення. Чат - бот GPT також може стати інструментом для підтримки комунікації між учнями, що особливо важливо при роботі над груповими проєктами або під час підготовки до дебатів та дискусій.

Важливим завданням сучасного підходу до такої роботи є навчання учнів відповідальному використанню чат - боту GPT. Слід пояснювати, що чат-бот GPT не завжди генерує безпомилкові відповіді, а тому необхідно перевіряти отриману інформацію та порівнювати її з іншими джерелами. Вчителі можуть розробити спеціальні завдання, де учні аналізують достовірність відповідей чат - боту GPT, виправляють його помилки або коментують зміст згенерованого тексту [15, с.124].

Для подальшого використання чат-боту GPT в освітній процес школам важливо враховувати як педагогічні, так і технологічні аспекти його використання. Одним із перспективних напрямків є впровадження гейміфікації, яка дозволяє зробити навчання більш інтерактивним та цікавим. Чат - бот GPT може генерувати завдання у форматі квестів, вікторин, рольових ігор або ситуацій, що сприяє кращому засвоєнню матеріалу. Наприклад, під час вивчення матеріалу з Країнознавства Великої Британії учні можуть вести діалог із «віртуальним персонажем» – історичною або відомою фігурою, а при вивченні матеріалу з Літератури

Англійі аналізувати текстові фрагменти, які чат - бот GPT пропонує відповідно до рівня знань учнів.

Ще одним важливим аспектом є адаптивне навчання, яке забезпечує персоналізований підхід до кожного учня. Чат - бот GPT може аналізувати відповіді учнів і пропонувати їм індивідуальні вправи, з урахуванням їх помилок і потреб. Наприклад, якщо учень має труднощі з граматиною англійської мови, чат-бот GPT може генерувати для нього додаткові пояснення та пропонувати вправи саме з цієї теми. Такий підхід дозволяє ефективно використовувати штучний інтелект для подолання навчальних прогалин і підвищення успішності учнів.

Окрему увагу слід приділити формуванню й розвитку навичок й умінь медіаграмотності та цифрової безпеки. Чат - бот GPT може бути корисним інструментом для навчання учнів правильному аналізу інформації, виявленню фейків, перевірці джерел та формуванню критичного мислення. Вчителі можуть створювати завдання, де учні мають перевірити точність інформації, наданої чат - ботом GPT, або порівняти її з іншими джерелами. Це не лише сприяє розвитку аналітичних навичок й умінь, але й допомагає формувати відповідальне ставлення до інформації у цифровому просторі.

Важливо також інтегрувати чат - бот GPT у міжпредметне навчання. Чат-бот можна використовувати не лише для вивчення окремих дисциплін, а й для розробки комплексних проєктів, які поєднують знання з різних галузей.

Ще одним важливим напрямом інтеграції чат - боту GPT в освітній процес старшої школи є його використання для підготовки до національного мультипредметного тесту (НМТ) та інших іспитів. Чат - бот GPT може виконувати роль віртуального репетитора, який допомагає учням систематизувати знання, проходити тести в режимі реального часу, отримувати пояснення до правильних і неправильних відповідей.

Не менш важливою є можливість використання чат - боту GPT у виконанні творчих завдань з таких тем, зокрема: Література, Мистецтво чи Медіаграмотність, тобто, які пов'язані зі створенням текстів, сценаріїв, віршів або художніх описів на основі підказок, які генерує чат - бот GPT. Це може сприяти розвитку уяви та креативності учнів, а також допомагати їм вивчати особливості різних жанрів і стилів письма. Однак, необхідно звертати увагу на можливості використання штучного інтелекту, тобто учні мають вчитися доопрацьовувати й удосконалювати вибрані тексти, щоб розвивати власний стиль і навички й уміння самовираження.

Інший важливий аспект – використання чат - боту GPT для аналізу великих обсягів даних та досліджень. У старшій школі, особливо в наукових проєктах і дослідницьких роботах, учням часто потрібно опрацьовувати значну кількість інформації. Чат - бот GPT може допомогти структурувати дані, знаходити ключові ідеї, порівнювати різні точки зору.

Ще один важливий напрямок – використання чат - боту GPT для підтримки учнів із особливими освітніми потребами. Штучний інтелект може адаптувати навчальні матеріали до індивідуальних можливостей кожного учня, в отриманні інформації через текстові, аудіо- або візуальні формати. Наприклад, чат - бот GPT може конвертувати текстові матеріали в аудіоформат для учнів із порушенням зору або спрощувати складні терміни для дітей із труднощами в навчанні [16, с. 277].

Наводимо в таблиці деякі виклики та рішення інтеграції чат - боту GPT в освітній процес (Див таблицю 2.6).

Щоб забезпечити ефективне впровадження чат - боту GPT в освітній процес школи, важливо враховувати як педагогічні, так і технічні аспекти його роботи. Одним із ключових напрямів є інтеграція чат - боту GPT як допоміжного інструменту, а не основного джерела знань. Наприклад, вчителі можуть використовувати чат - бот GPT для генерації навчальних матеріалів, тестових завдань або пояснення складних тем у доступній

формі. Однак учням слід пояснювати, що чат - бот GPT є лише додатковим ресурсом, а не заміною традиційних методів навчання [15, с.54].

Таблиця 2.6

Виклики та рішення інтеграції Chat GPT в освітній процес

Виклик	Рішення
Несамостійність учнів	Завдання, що вимагають аналізу та самостійного мислення.
Зниження якості знань	Навчання вмінням перевірки інформації.
Проблема академічної доброчесності	Альтернативні методи оцінювання (проєкти, дебати).
Цифрова нерівність	Забезпечення рівного доступу до технологій.
Безпека даних	Контроль використання чат - боту GPT, політика безпеки.
Перевантаження педагогів	Тренінги та семінари для вчителів.
Зниження комунікації	Баланс між технологіями та живими дискусіями.
Відсутність критичного мислення	Завдання на фактчекінг та аналіз відповідей чат - ботом GPT.

Ще одним важливим аспектом є навчання учнів навичкам й умінням перевіряти інформацію. Чат - бот GPT не гарантує абсолютної точності відповідей, тому школярі повинні вміти аналізувати отримані дані, співвідносити їх із перевіреними джерелами та критично оцінювати зміст. Використання чат - боту GPT може стати чудовою можливістю для розвитку навичок й умінь інформаційної грамотності, які є необхідними у сучасному цифровому світі.

Значну роль відіграє також формування академічної доброчесності. Вчителі мають впроваджувати методи оцінювання, що враховують не лише правильність відповідей, а й процес мислення учнів. Наприклад, можна застосовувати усні опитування, проєкти або інтерактивні завдання, що вимагають особистої участі кожного школяра. Такий підхід допоможе зменшити ризик того, що учні просто копіюють відповіді чат - боту GPT, не розуміють їх змісту.

Ще одним викликом є необхідність підготовки самих педагогів до роботи з чат - ботом GPT. Вчителі повинні володіти основами штучного інтелекту, розуміти його можливості та обмеження, а також вміти інтегрувати його у свою роботу. Проведення спеціальних тренінгів для освітян може стати ефективним способом підвищення їхньої цифрової компетентності.

Щодо технічних аспектів, необхідно забезпечити безпечний доступ до чат - боту GPT у школах. Це означає контроль за тим, які дані вводять учні, дотримання норм конфіденційності та регулювання рівня контенту, доступного для школярів. Також варто враховувати можливість адаптації чат - боту GPT під освітні стандарти, щоб його використання відповідало навчальним програмам та сприяло розвитку ключових компетенцій учнів [16, с. 290].

Успішна інтеграція чат - боту GPT в освітній процес також залежить від наявності технічних ресурсів. Не всі школи мають рівний доступ до сучасних технологій, тому важливо забезпечити цей доступ для всіх учнів. Держава та освітні установи повинні розглядати можливість розширення доступу до цифрових технологій, включаючи надання пристроїв та навчання щодо їх використання.

Отже, пропонуємо підготовлений нами план-конспект уроку з англійської мови для учнів 10 класу з використанням чат-боту GPT. (Див. Додаток 1)

Нами було проведено спостереження за діяльністю вчителя Крюкової Ольги Іллівни на уроці англійської мови в 10 класі. Наводимо нижче план-конспект уроку на якому використано чат-бот GPT.

Спостереження за діяльністю вчителя англійської мови на уроці в 10 класі.

Тема: формування й розвиток англомовної комунікативної компетенції учнів старшої школи з використанням чат-боту GPT

Мета уроку:

- вдосконалення мовленнєвих навичок й умінь учнів (слухання, говоріння, читання, письма) через інтерактивні технології;
- підвищення рівня англомовної комунікації учнів 10 класу;
- ознайомлення учнів із можливостями використання чат-боту GPT у вивченні англійської мови;
- мотивація до самостійного вивчення мови з використанням сучасних технологій.

Обладнання та матеріали:

- комп'ютери, планшети або смартфони з доступом до Інтернету;
- доступ до чат-боту GPT;
- робочі аркуші з завданнями.

Структура уроку

1. Організаційний момент (2 хв)

- привітання, перевірка присутніх в класі;
- повідомлення теми та мети уроку;
- налаштування учнів на роботу.

2. Вступна бесіда (3 хв)

- обговорення можливостей щодо використання технологій у сучасному навчанні англійської мови;
- дискусія про використання чат-ботів для навчання англійської мови;

- ознайомлення з можливостями чат-боту GPT (генерація відповідей, допомога з перекладом, корекція граматики).

3. Основна частина (35 хв)

Практичні вправи:

3.1. Вправа «Діалог із чат-ботом GPT»

- учні працюють у парах або малих групах;
- учні ставлять чат-боту GPT питання англійською мовою та отримують відповіді на них;
- учні аналізують отримані відповіді, вчать коригувати помилки.

3.2. Вправа «Написання та редагування тексту»

- учні пишуть короткий текст (5–7 речень) на запропоновану тему;
- учні використовують чат-бот GPT для перевірки помилок і отримують пояснення;
- учні обговорюють виправлені помилки і проводять аналіз зворотного зв'язку.

3.3. Вправа «Переклад тексту»

- учні отримують короткий текст українською мовою для перекладу його на англійську мову;
- учні використовують чат-бот GPT для перевірки правильності виконаного перекладу;
- учні аналізують граматику, лексику, стилістику тексту.

4. Обговорення результатів роботи (3 хв)

- відкрите обговорення: що сподобалося в роботі з чат-ботом GPT?

- які аспекти використання штучного інтелекту були найбільш корисними?
- що можна покращити в роботі з чат-ботом GPT?

5. Підсумок уроку (2 хв)

- підбиття підсумків, зокрема: що нового дізналися учні, які навички вдосконалили?
- обговорення можливостей використання чат-ботів у самостійному навчанні;
- домашнє завдання: за допомогою чат-боту GPT підготувати коротку розповідь англійською мовою на тему «My Ideal Future» та проаналізувати отримані виправлення.

Очікувані результати:

- покращення навичок й умінь комунікації англійською мовою;
- розширення словникового запасу учнів;
- вміння аналізувати та виправляти власні помилки;
- розвиток критичного мислення щодо використання технологій у навчанні.

Висновок: Урок сприяє розвитку мотивації учнів до вивчення англійської мови та демонструє можливості використання сучасних технологій в освітньому процесі.

Отже, методичні підходи щодо інтеграції чат-боту GPT в освітній процес ЗЗСО мають враховувати баланс між технологічними можливостями та педагогічними принципами. Використання чат - боту GPT може значно підвищити ефективність навчання, зробити його більш адаптивним, інтерактивним і персоналізованим. Проте успішна інтеграція потребує чітких методичних порад, активної участі вчителів та контролю

за процесом навчання. Важливо розвивати у школярів не лише цифрові навички й уміння, а й відповідальне ставлення до технологій, критичне мислення та здатність до самостійного навчання. Чат - бот GPT може стати потужним інструментом для освіти, якщо його використання буде продуманим, етичним і спрямованим на розвиток ключових компетенцій учнів.

Висновки до розділу 2

Одним із ключових аспектів є детальний аналіз механізму роботи чат - боту GPT, зокрема його архітектури, що базується на трансформерах та механізмі самоуваги (self-attention). Описано процес навчання моделі, який включає попереднє навчання та подальше налаштування, що дозволяє системі створювати логічно зв'язані та контекстуально релевантні відповіді. Також було проведено порівняння чат - ботів GPT-3.5 та GPT-4, що наочно демонструє еволюцію мовної моделі та її покращення в обробці складних запитів, розумінні контексту та уникненні логічних помилок.

Особливу увагу приділено аналізу функціональних можливостей чат - боту GPT, що включають автоматизацію комунікації, допомогу у навчанні, підтримку у програмуванні, генерацію ідей для творчих завдань, а також застосування в освіті, бізнесі, медицині, юридичній сфері та фінансовій галузі. Використання чат - боту GPT в освітньому процесі може значно покращити ефективність засвоєння англійської мови, надаючи учням миттєвий зворотний зв'язок, індивідуалізовані завдання та можливість постійної мовної практики.

Важливою складовою дослідження є висвітлення переваг використання чат-боту GPT у навчанні англійської мови. Чат - бот GPT допомагає розвивати навички і вміння письма, граматики та усного мовлення, що створює інтерактивне середовище для навчання. Він може виконувати роль персонального репетитора, надаючи пояснення до

складних граматичних правил, коригуючи помилки у письмових завданнях та допомагаючи учням формувати більш точні та змістовні відповіді. Окрім цього, чат - бот GPT може сприяти підготовці до міжнародних іспитів, моделюючи екзаменаційні завдання та допомагаючи учням покращувати свої результати.

Проте, крім позитивних аспектів, у роботі зазначено й потенційні виклики використання чат - боту GPT в освітньому процесі. Одним із головних ризиків є можливість академічної недоброчесності, коли учні використовують штучний інтелект для виконання завдань без належного осмислення матеріалу. Також існує небезпека надмірної технологічної залежності, що може знизити рівень самостійного критичного мислення. Важливим питанням залишається неточність відповідей чат - боту GPT, що може призводити до дезінформації, якщо учні не перевіряють отримані дані за авторитетними джерелами.

У зв'язку з цим ми пропонуємо низку методичних порад до ефективної інтеграції чат - боту GPT в освітній процес. Вчителям рекомендується використовувати штучний інтелект як допоміжний інструмент для створення персоналізованих навчальних матеріалів, а також для стимулювання критичного мислення учнів через аналіз та обговорення відповідей, згенерованих чат - ботом GPT. Ефективним є використання чат - боту GPT для розвитку навичок й умінь академічного письма, формування комунікативних повсякденних ситуацій, участь у виконанні інтерактивних завдань та рольових ігор.

Також наголошується на важливості балансу між використанням сучасних технологій навчання та традиційних методів навчання. Живе спілкування з вчителем та однолітками залишається незамінним компонентом освітнього процесу, який сприяє розвитку емоційного інтелекту та комунікативних навичок й умінь. Тому інтеграція чат - боту

GPT повинна здійснюватися таким чином, щоб не замінювати вчителя, а доповнювати його роботу.

Чат - бот GPT є перспективним інструментом для формування й розвитку англomовної комунікативної компетенції старшокласників, якщо його використання здійснюється свідомо, збалансовано та під контролем вчителя. Технологія може значно розширити можливості сучасної освіти, сприяти індивідуалізації освітнього процесу, покращенню якості знань та підвищенню мотивації учнів. Водночас для ефективного впровадження необхідно розробити чіткі методичні поради, що регулюватимуть використання чат - боту GPT та сприятимуть розвитку навичок й умінь критичного мислення та самостійного навчання учнів.

РОЗДІЛ 3. ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНА ПЕРЕВІРКА ВИКОРИСТАННЯ ЧАТ-БОТУ GPT ЩОДО ФОРМУВАННЯ Й РОЗВИТКУ АНГЛОМОВНОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ УЧНІВ СТАРШОЇ ШКОЛИ

3.1. Підготовка навчального матеріалу для експериментальної перевірки

Підготовка навчального матеріалу для експериментальної перевірки ефективності використання чат-боту GPT у навчанні англійської мови в 10 класі базується на дослідженнях щодо впровадження штучного інтелекту в освітній процес. Чат-боти, зокрема GPT, відкривають нові можливості для покращення мовної підготовки учнів, підвищення їхньої автономності, рефлексивності та креативності, а також формування професійно орієнтованої комунікативної компетентності.

Важливим аспектом підготовки навчального матеріалу є врахування особистісно-діяльнісного підходу до навчання, який передбачає індивідуалізацію освітнього процесу. Чат - бот GPT може допомогти у створенні персоналізованих завдань, адаптованих до рівня знань учня, а також сприяти розвитку критичного мислення та аналітичних умінь учнів. В умовах змішаного або дистанційного навчання чат-бот GPT може стати інтерактивним помічником, який допомагає учням закріплювати матеріал, надавати миттєвий зворотний зв'язок і розширювати їхній мовний досвід через активні форми роботи (Див. таблицю 3.1.).

Одним із основних напрямів використання чат - боту GPT у навчанні англійської мови в 10 класі є розвиток навичок й умінь говоріння та аудіювання. Чат-бот GPT може імітувати реальні комунікативні ситуації, ставити питання, підтримувати діалог і виправляти граматичні помилки в реальному часі.

Наприклад, учні можуть практикувати спонтанну розмову, відповідати на питання чат - боту GPT, або отримувати коригувальні

пояснення щодо вживання граматики й лексики. Використання чат - боту GPT у розмовній практиці сприяє зниженню мовного бар'єру, адже учні можуть тренуватися без страху зробити помилку перед вчителем чи однокласниками (Див. Додаток 2).

Іншим важливим компонентом є розвиток навичок й умінь письма. Учні можуть використовувати чат - бот GPT для створення текстів різних жанрів – від есе до ділових листів. Чат-бот GPT допомагає структурувати думки, надавати рекомендації щодо стилістичного оформлення тексту та використання граматики, а також оцінювати рівень письмової роботи за критеріями Загальноєвропейських рекомендацій з мовної освіти (CEFR). Наприклад, чат - бот GPT може аналізувати текст учня та запропонувати варіанти покращення його написання, що особливо корисно для підготовки до різних іспитів (Див. Додаток 3).

Навчальний матеріал також може включати вправи для покращення навичок й умінь читання та аудіювання. Учні можуть використовувати чат - бот GPT для аналізу прочитаних текстів, постановки запитань до тексту, узагальнення інформації, що розвиває вміння критичного читання. Крім того, вони можуть завантажувати транскрипти відео або аудіоматеріалів, а чат - бот GPT допоможе узагальнити ключові моменти чи створити питання для самоперевірки (Див. Додаток 4, 5).

Важливим елементом є інтеграція чат - боту GPT у проєктну діяльність.

Учні можуть працювати над складними завданнями, використовуючи чат-бот GPT як джерело інформації або інструмент для створення інтерактивних завдань, таких як вікторини, інтелектуальні карти, сценарії дебатів або групові дискусії.

Таблиця 3.1.

Основні аспекти підготовки навчального матеріалу у навчанні
англійської мови в старших класах

Види діяльності	Роль чат - боту GPT	Приклади використання	Очікувані результати
Індивідуалізація освітнього процесу	Створення персоналізованих завдань	Генерація текстів відповідно до рівня учня, адаптація матеріалу, коригування помилок	Підвищення мотивації, розвиток самостійності
Говоріння	Імітація діалогів, коригування помилок	Рольові ігри, дебати, підготовка до усних іспитів	Поліпшення вимови, зниження мовного бар'єру
Аудіювання	Генерація сценаріїв, узагальнення інформації	Створення аудіо діалогів, тестів для перевірки розуміння прослуханого тексту	Покращення розпізнавання мовлення на слух
Читання	Адаптація текстів, створення тестових завдань	Спрощення складних текстів, пояснення лексики, підготовка запитань до тексту	Розвиток критичного мислення, розширення словникового запасу
Письмо	Аналіз і редагування текстів	Оцінка есе, рекомендації щодо стилістики тексту, структури, правильності написання	Покращення навичок й умінь письмового викладу думок учня
Проектна діяльність	Генерація ідей, структуризація інформації	Створення інтелектуальних карт, сценаріїв дебатів, інтерактивних вправ	Розвиток командної роботи, аналітичного мислення
Етика та академічна доброчесність	Перевірка фактів, формування й розвиток критичного мислення	Аналіз достовірності інформації, уникнення плагіату	Формування відповідального ставлення до навчання мови
Оцінювання знань	Самоперевірка, аналіз відповідей	Створення тестів, аналіз правильності відповідей, зворотний зв'язок	Об'єктивне оцінювання прогресу учня

Це сприяє розвитку навичок й умінь співпраці, аналізу інформації та вдосконалення комунікативної компетентності учнів (Див. Додаток 6).

Для ефективного використання чат - боту GPT у навчанні англійської мови необхідно враховувати певні виклики. Наприклад, учні можуть зловживати автоматично згенерованими відповідями замість власного мислення, що може знизити ефективність освітнього процесу. Тому вчитель має навчити їх правильно використовувати чат - бот GPT – як інструмент підтримки, а не заміни розумової діяльності. Важливо розвивати у школярів навички й уміння самостійного аналізу інформації, щоб вони могли критично оцінювати відповіді чат-бота GPT та формувати власні аргументовані висновки.

Окрему увагу слід приділити питанням безпеки та етики використання чат - боту GPT. Учні повинні розуміти, що інформація, отримана від чат-бота GPT, не завжди є абсолютно точною, а також дотримуватися принципів академічної доброчесності, уникаючи плагіату при використанні матеріалів, створених чат - ботом GPT [18, с. 6735].

Щоб детальніше розглянути навчальний матеріал для експериментальної перевірки використання чат - боту GPT у навчанні англійської мови в 10 класі, варто зосередитися на конкретних стратегіях його застосування, педагогічних принципах і практичних прикладах [19, с. 40].

Один із ключових аспектів методики використання чат - боту GPT – поступове введення цього інструменту в освітній процес. Учням слід пояснити принципи роботи чат-бота GPT, його можливості та обмеження, щоб уникнути бездумного копіювання відповідей. Вчитель має продемонструвати, як можна ефективно формулювати відповіді чат - боту GPT та перевіряти їхню достовірність. Наприклад, під час виконання завдань щодо розвитку писемної компетентності учні можуть отримувати пропозиції щодо стилістичного оформлення тексту та правил вживання

граматики, але їхня фінальна версія роботи має бути результатом самостійного мислення (Див. Додаток 3).

Для розвитку навичок й умінь говоріння можна організувати дискусії та рольові ігри з використанням чат - боту GPT. Учні можуть спілкуватися з чат-ботом у форматі діалогів на певну тему, а потім обговорювати отримані відповіді з вчителем та однокласниками. Наприклад, під час підготовки до усного іспиту чат - бот GPT може виступати як віртуальний співрозмовник, що ставить питання та надає зворотний зв'язок. Вчитель може запропонувати учням оцінити відповіді чат - боту GPT, знайти в них помилки або неточності та виправити їх. Це не тільки розвиває критичне мислення, але й допомагає учням краще запам'ятати певні мовні конструкції (Див. Додаток 2).

Щодо аудіювання, чат - бот GPT може допомагати у створенні сценаріїв для прослуховування. Наприклад, учні можуть попросити чат-бота GPT створити діалог між двома носіями мови на певну тему, а потім записати цей текст у голосовому форматі за допомогою спеціальних додатків. Це дозволяє учням тренувати навички й уміння сприйняття мовлення на слух та працювати над вимовою. Крім того, чат - бот GPT може допомогти у створенні завдань для перевірки розуміння аудіо матеріалів, таких як тестові запитання або вправи на заповнення пропусків. (Див. Додаток 5)

У контексті розвитку умінь читання чат - бот GPT можна використовувати для адаптації складних текстів з урахуванням рівня володіння мовою учнів. Вчитель може надати учням статтю або уривок з книги та запропонувати чат - боту GPT спростити текст, пояснити складну лексику або укласти до нього запитання. Це особливо корисно для роботи з автентичними англомовними матеріалами, оскільки учні можуть поступово покращувати свій рівень розуміння без надмірного навантаження (Див. Додаток 4), [22, с. 39].

Щодо розвитку вмінь письма, чат - бот GPT може бути використаний для розвитку навичок й умінь структурованої презентації думок. Учні можуть отримувати від чат-бота GPT зразки есе, статей або інших текстів, аналізувати їхню структуру та створювати власні роботи за аналогією. Чат - бот GPT може запропонувати план написання твору, підібрати відповідні аргументи або допомогти з розширенням словникового запасу. Наприклад, під час написання аргументативного есе учень може попросити чат - бот GPT згенерувати контраргументи до своєї позиції, що сприятиме розвитку критичного мислення та дискусійних умінь (Див. Додаток 3).

Використання чат - боту GPT у проєктній діяльності може включати створення презентацій, сценаріїв дебатів або інтерактивних завдань. Наприклад, учні можуть працювати в групах над дослідницьким проєктом, використовуючи чат - бот GPT для збору інформації, генерації ідей або підготовки питань для обговорення. Це сприяє розвитку умінь командної роботи, аналізу інформації та самостійного навчання (Див. Додаток 6).

Навчальний матеріал для експериментальної перевірки формування й розвитку англомовної комунікативної компетенції також повинен містити принципи оцінювання навчальних досягнень при використанні чат - боту GPT. Оскільки учні можуть отримувати готові відповіді від чат-бота GPT, важливо навчити їх пояснювати свої думки, аргументувати власний вибір слів і граматичних конструкцій. Вчитель може оцінювати не лише правильність відповідей, а й здатність учнів до аналізу, самостійного формулювання думок і коригування помилок. Наприклад, у письмових завданнях можна запропонувати учням самостійно редагувати текст чат - боту GPT, знаходити та виправляти можливі помилки.

Безпека та етика використання чат - боту GPT також є важливими питаннями. Учням слід пояснити, що інформація, отримана від чат-бота GPT, не завжди є точною або надійною, тому її необхідно перевіряти через додаткові джерела. Крім того, потрібно розвивати у школярів навички й

уміння академічної доброчесності, щоб уникати копіювання текстів без належного розуміння та власного внеску.

Загалом, у навчанні англійської мови в 10 класі повинна переважати інтеграція чат - боту GPT у всі аспекти освітнього процесу – від розвитку навичок й умінь говоріння, аудіювання, читання та письма до участі у проєктній діяльності. Використання чат - боту GPT має бути спрямоване на активізацію пізнавальної діяльності учнів, підвищення їхньої мотивації до навчання та розвиток їхньої здатності до самостійного навчання. Водночас важливо зберігати баланс між цифровими технологіями та традиційними методами навчання, щоб забезпечити всебічний розвиток учнів та ефективно засвоєння навчального матеріалу.

3.2. Аналіз результатів щодо ефективності використання чат-боту GPT у формуванні й розвитку англомовної комунікативної компетенції учнів 10 класу

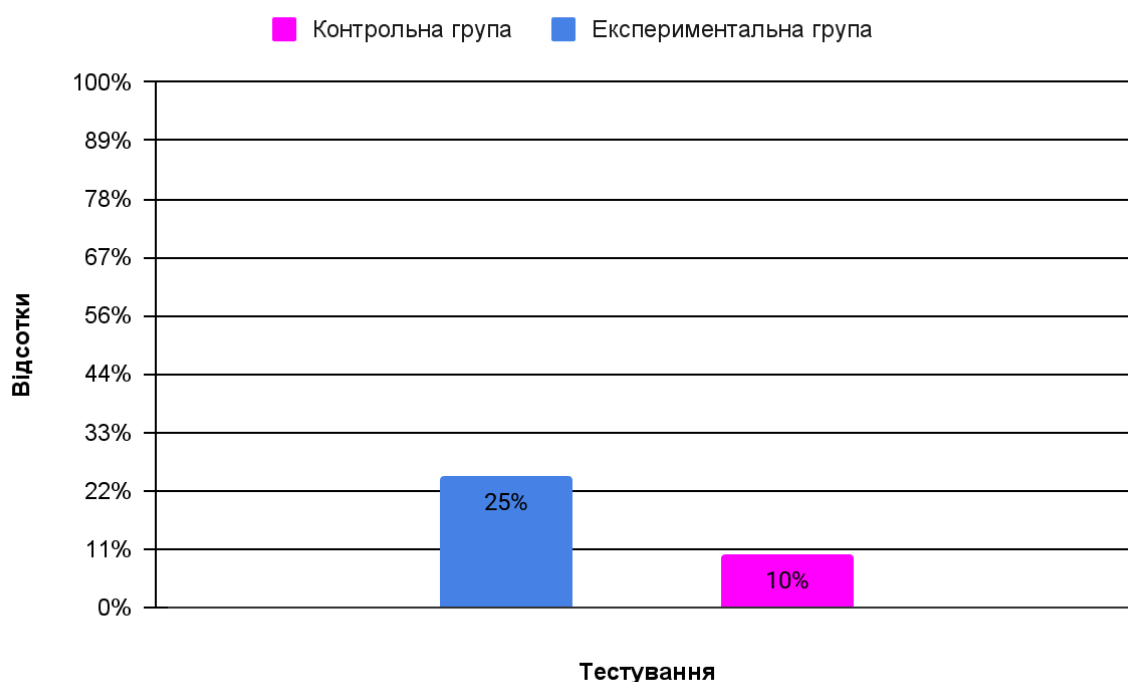
Аналіз результатів впровадження чат-боту GPT в освітній процес, що був спрямований на покращення англомовної комунікативної компетенції старшокласників, показав значущі позитивні зміни у рівні володіння англійською мовою учнів, які використовували вищезазначену технологію для практики мовних навичок й розвитку мовленнєвих умінь. Експериментальна перевірка охопила 20 учнів, поділених на дві групи, а саме: експериментальну (10 учнів), яка працювала з чат-ботом GPT, і контрольну (10 учнів), яка продовжувала навчання за традиційними технологіями навчання.

Результати виконаної роботи продемонстрували, що учні експериментальної групи досягли значного покращення в розвитку комунікативної компетенції. Згідно з тестуванням, проведеним до та після експерименту, середній рівень комунікативної компетенції в

експериментальній групі збільшився на 25%, що є суттєвим показником ефективності інтеграції чат-бота GPT в освітній процес (Див. Додаток 7,8).

У контрольній групі, де не використовувалась ця технологія, покращення було меншим — всього 10%, що підтверджує додаткову цінність використання чат-бота GPT для розвитку мовних навичок й мовленнєвих умінь (Див. Графік 1).

Результати експериментальної перевірки щодо використання чат-боту GPT на уроках англійської мови в 10 класі Графік 1

Більш детальний аналіз результатів тестування також показав, що найбільше поліпшення спостерігалось в таких видах діяльності, як усне та письмове мовлення. В експериментальній групі, середній бал за тест на усне мовлення збільшився на 20% після використання чат-бота GPT, тоді як у контрольній групі збільшення було лише на 5%. Також в експериментальній групі зросла кількість учнів, які досягли високого рівня володіння граматикою та лексикою, що виявилось на 30% більше в порівнянні з контрольною групою учнів. Водночас у контрольній групі цей показник був стабільним, без значних змін.

Спостереження за освітнім процесом показали, що учні експериментальної групи активно використовували чат-бот GPT для самостійної роботи в позаурочній роботі, що сприяло їхній додатковій мовній практиці. В середньому, учні цієї групи витрачали на взаємодію з чат-ботом GPT від 30 до 45 хвилин щодня, що на 50% більше, ніж учні контрольної групи, які проводили вищезазначену кількість часу тільки на уроках.

Зокрема, в учнів експериментальної групи спостерігався значний розвиток умінь до самостійного вирішення завдань та управління власним освітнім процесом. Учні зазначали, що чат-бот GPT давав можливість працювати над помилками в реальному часі, що дозволяє отримувати миттєву корекцію та вдосконалювати свої навички й уміння без стресу.

Окрім того, результати проведеної нами роботи показали, що впровадження чат-бота GPT значно покращило загальну атмосферу в класах. Учні повідомили про підвищення рівня задоволеності освітнім процесом, що свідчить про підвищену мотивацію до вивчення англійської мови та більш позитивне ставлення до нових технологій навчання. Учні відзначали, що навчання стало більш захоплюючим та індивідуалізованим, завдяки чому вони відчували, що мають більше можливостей для розвитку своїх навичок й умінь.

Проте, незважаючи на значні переваги використання чат-бота GPT, дослідження виявило й деякі складнощі, з якими стикалися учні. Однією з таких проблем було технічне забезпечення освітнього процесу. Деякі учні відчували труднощі в налаштуванні чат-бота GPT або у доступі до ресурсів через обмежений Інтернет. Однак, такі випадки були поодинокими, і більшість учнів швидко адаптувались до використання чат-бота GPT, що підтверджує його доступність та простоту.

Важливою частиною аналізу нашої роботи стало вивчення впливу використання чат-бота GPT на соціальну взаємодію між учнями. У групах,

де використовувався чат-бот GPT, спостерігали такі випадки колективної роботи та обміну думками між учнями, навіть під час позакласної роботи учнів. Учні експериментальної групи активно обговорювали отримані завдання та результати роботи з чат-ботом GPT, що сприяло розвитку не тільки їхніх мовних навичок, але й комунікативних умінь.

Близько половини учнів зазначили, що завдяки чат-боту GPT вони почали активніше спілкуватися англійською мовою з однокласниками, що є додатковим показником підвищення мотивації та зацікавленості в процесі навчання.

Також, згідно з результатами аналізу, стало очевидним, що чат-бот GPT дозволяє інтегрувати навчальні елементи з англійської мови у реальний життєвий контекст, що робить вивчення мови більш значущим і корисним для учнів. (Див. Додаток 9)

Під час використання чат-бота GPT учні мали можливість взаємодіяти з віртуальними персонажами, ставити запитання, отримувати консультації, виконувати вправи, які надавалися в контексті реальних ситуацій. Це дозволяло створювати умови для розширення знань не лише з граматики і лексики, але й про особливості культури та соціальні аспекти англійськомовних країн, що є важливими складниками комунікативної компетенції (Див. Таблицю 3.2.).

Розглядаючи подальші перспективи впровадження чат-бота GPT в освітній процес, можна зазначити, що існує значний потенціал для його інтеграції в різні аспекти навчання англійської мови.

Перш за все, зважаючи на високий рівень задоволеності учнів, є сенс **розширити використання цього інструменту в освітніх закладах**, що дозволить учням скористатися перевагами інтерактивного навчання.

Таблиця 3.2.

Вплив чат-бота GPT на соціальну взаємодію та мовний розвиток учнів

Параметр	Результат
Частота колективної роботи	Значно зросла в групах, де використовувався чат-бот GPT, з активним обговоренням завдань між учнями.
Мотивація учнів	Близько половини учнів відзначили підвищення зацікавленості та частіше проводили обговорення англійською мовою з однокласниками.
Інтеграція навчальних елементів у реальний контекст	Створення умов для практичного використання мови у реальних ситуаціях через взаємодію з віртуальними персонажами.
Персоналізований підхід	Чат-бот GPT адаптується до рівня кожного учня, надаючи індивідуальні рекомендації для розвитку мовних навичок й комунікативних умінь.
Вдосконалення оцінювання	Можливість точніше відстежувати прогрес учнів через аналіз даних, зібраних під час взаємодії з чат-ботом GPT.
Інтерактивні навчальні сценарії	Рольові ігри та ситуації вирішення проблем для розвитку соціально-когнітивних навичок учнів.
Розвиток цифрових навичок й умінь	Учні навчаються не лише мовним, але й цифровим навичкам, й умінням що готує їх до сучасного ринку праці.

Оскільки чат - бот GPT здатний адаптуватися до різних рівнів володіння мовою та надавати персоналізовані рекомендації, це дозволяє забезпечити індивідуалізований підхід для кожного учня, що є важливою складовою в процесі розвитку мовних навичок й умінь.

Наступним кроком може бути **вдосконалення методик оцінювання**, які дозволяють точніше відстежувати прогрес учнів. Використання чат-бота GPT не лише стимулює активність учнів, але й дає можливість вчителям більш детально аналізувати успіхи учнів за допомогою даних, які збираються під час взаємодії з чат-ботом GPT . Розробка нових тестів та вправ з інтеграцією чат-бота GPT може забезпечити більш точну та об'єктивну оцінку результатів навчання, з урахуванням не лише теоретичних знань, але й практичних мовних навичок й умінь учнів.

Крім того, можливість використання чат - боту GPT для симулювання реальних ситуацій комунікації дозволяє **створювати додаткові можливості для інтерактивного навчання**, такі як рольові ігри, ситуації вирішення проблем та інші сценарії, які сприяють розвитку соціально-когнітивних навичок. Завдяки цьому учні не лише вчать правила граматики та вживання лексики, але й отримують досвід реальної мовної практики, що є важливим кроком для їхньої подальшої мовної інтеграції.

Враховуючи отримані результати, можна стверджувати, що **чат-бот GPT відкриває нові горизонти в навчанні англійської мови**, створює більш гнучке та доступне середовище для учнів. Він може стати потужним інструментом у підготовці учнів до реальних умов комунікації з носіями мови, що особливо актуально в умовах сучасного глобалізованого світу. Крім того, існує **перспектива розширення застосування чат - боту GPT для навчання й інших мов**, що дозволяє створювати багатомовні освітні програми, орієнтовані на розвиток комунікативних навичок й умінь у різних мовних контекстах.

У довгостроковій перспективі інтеграція таких інструментів в систему освіти сприятиме розвитку не лише мовних, але й цифрових навичок й умінь учнів. Вони матимуть можливість навчатися не лише за допомогою традиційних технологій навчання, але й через сучасні інноваційні технології, що готуватиме їх до сучасних вимог на ринку праці, де знання іноземних мов і здатність до роботи з цифровими технологіями є важливими складовими успішної кар'єри [21, с.255].

Отже, можна стверджувати, що використання чат-бота GPT у навчанні англійської мови є ефективним інструментом для розвитку комунікативної компетенції учнів 10 класу. Враховуючи його позитивний вплив на мотивацію учнів, поліпшення мовних навичок та загальний рівень задоволення від освітнього процесу, варто сприяти широкому впровадженню цієї технології в освітні програми для подальшого покращення якості навчання.

3.3. Методичні поради для вчителів англійської мови щодо використання чат - боту GPT в освітньому процесі з учнями 10 класу

Оцінка ефективності застосування технології чат-бота GPT у навчанні англійської мови учнів 10 класу в контексті розвитку англомовної комунікативної компетенції базується на таких ключових засадах, які виявилися під час проведеного нами дослідження. Результати аналізу свідчать про значне покращення якості освітнього процесу завдяки інтеграції чат-бота GPT в освітній процес, особливо в тих напрямках, які стосуються розвитку комунікативних навичок й умінь та мотивації учнів.

Перш за все, важливим показником ефективності застосування чат - боту GPT стало значне підвищення рівня мовної компетенції учнів, зокрема їхніх навичок й умінь письмового мовлення. Це свідчить про те, що чат-бот GPT надає учням можливість удосконалювати мовні навички через регулярну практику, отримувати миттєву зворотну реакцію, що

дозволяє оперативно виправляти помилки та закріплювати нові мовні конструкції. Крім того, значно зросла здатність учнів застосовувати складні граматичні і лексичні конструкції у письмових текстах, що є важливим завданням розвитку їхньої англомовної комунікативної компетенції.

Ще одним важливим завданням є рівень мотивації учнів. Впровадження чат-бота GPT призвело до збільшення рівня задоволення учнів освітнім процесом, що свідчить про високий рівень зацікавленості в процесі навчання. Стало більш помітне заохочення учнів в навчання. Воно стало більш інтерактивним, доступним і персоналізованим, що сприяє зростанню їхньої зацікавленості у процесі навчання. Це підтверджується також зростанням кількості учнів, які активно використовували чат-бота GPT поза уроками для додаткової практики, що стало можливим завдяки зручності та доступності цього інструменту.

Крім того, чат-бот GPT позитивно впливає на соціальну взаємодію серед учнів. З його допомогою, стає більше спільних обговорень завдань та результатів роботи з ботом. Це вказує на те, що чат-бот GPT стимулює колективну роботу, що є важливим завданням для розвитку комунікативної компетенції, особливо в умовах мовленнєвої взаємодії з іншими учнями.

Ще однією важливою характеристикою є вплив технології чат - боту GPT на самостійність учнів у навчанні. Чат-бот GPT сприяє розвитку умінь самостійної роботи, оскільки учні отримують можливість працювати в індивідуальному темпі, визначати, на яких компонентах навчання їм потрібно зосередитися. Завдяки чат - боту GPT учні стають більш впевненими в своїх силах, виконують завдання без необхідності постійно звертатися до вчителя за допомогою. Така робота сприяє розвитку самостійності та відповідальності учнів за власне навчання.

Пропонуємо розглянути результати ефективного використання чат-бота GPT та оцінити його технологічну доступність (Див. Таблицю 3.4.)

Також важливою складовою оцінки ефективності є технічна доступність і легкість у використанні чат-бота GPT. Учні з впевненістю користувалися чат-ботом GPT після короткої адаптації до використання зазначеної технології. Питання технічних труднощів виникали тільки в окремих випадках, що були пов'язані із нестабільним Інтернет-зв'язком, але ці проблеми були швидко вирішені, що підтверджує високий рівень доступності та зручності застосування чат-бота GPT в освітній процес.

У довгостроковій перспективі впровадження чат-бота GPT в освітній процес може стати основою для розширення використання технологій у різних напрямках освіти. Оскільки цей інструмент дозволяє автоматизувати та індивідуалізувати навчання, він відкриває нові можливості для розробки адаптованих навчальних програм, що враховують потреби різних груп учнів. Підвищена гнучкість у використанні чат-бота GPT дає змогу створювати різноманітні типи завдань, вправ і тестів, що дозволяють розвивати в учнів не лише мовні, а й критичні, аналітичні навички й уміння, що стають важливими для планування майбутньої професійної діяльності учнів.

Важливо також відзначити, що застосування чат - бота GPT може стати основою для створення нових моделей навчання, які орієнтовані на учня, а не лише на вчителя. Це дозволяє знизити навантаження на вчителя та дозволяє йому приділяти більше уваги індивідуальній роботі з учнями, організовувати дискусії та інтерактивні заняття. Зважаючи на автоматизацію багатьох аспектів навчання, учні можуть більше часу витратити на виконання практичних завдань, що стимулюють активне засвоєння певного матеріалу.

Таблиця 3.4

Оцінка технічної доступності та ефективності використання чат-бота GPT в освітньому процесі

Показник	Результат (%)	Коментар
Ступінь адаптації учнів до чат-бота GPT	Високий	Після короткої адаптації учні впевнено користуються вищезазначеною технологією
Випадки технічних труднощів (нестабільний Інтернет-зв'язок)	Невеликий	Проблеми виникали рідко, швидко вирішувалися
Рівень зручності використання чат-бота GPT	Високий	Чат-бот GPT має простий інтерфейс та легко адаптується до потреб учнів
Вплив на гнучкість освітнього процесу	Позитивний	Чат-бот GPT дозволяє створювати індивідуалізовані навчальні програми
Розвиток самостійності учнів	Підвищилася на 70%	Учні самостійно працюють з матеріалами та коригують помилки без участі вчителя
Швидкість зворотного зв'язку	Швидкий	Чат-бот GPT надає зворотний зв'язок у реальному часі

Окрім цього, важливим завданням такої роботи є розвиток самостійності учнів. Залучення чат-бота GPT в освітній процес дає можливість учням відчувати відповідальність за своє навчання, оскільки вони самостійно працюють з матеріалами, отримують зворотний зв'язок у режимі реального часу і мають змогу коригувати свої помилки самостійно.

Такий підхід сприяє розвитку самоконтролю та дисципліни, що є важливими для успішного навчання і розвитку.

Ще одним важливим результатом впровадження чат-бота GPT є можливість отримання швидкого і точного зворотного зв'язку від учнів, що дозволяє вчителям коригувати освітній процес, робити його більш ефективним та результативним. Завдяки цьому вчителі мають змогу гнучко реагувати на потреби учнів, а також постійно підвищувати свою педагогічну активність, адаптуючи її до нових й сучасних умов навчання [20, с.311].

У контексті більш широкого впровадження чат - боту GPT у систему освіти, цей інструмент може також сприяти розвитку співпраці між різними навчальними закладами та педагогами. Завдяки доступності технології та її можливості адаптуватися під різні умови навчання, вчителі з різних шкіл можуть обмінюватися досвідом, розробляти спільні навчальні програми та матеріали, що дозволяє покращити якість навчання в цілому.

Загалом, застосування чат-бота GPT в освітньому процесі сприяє не лише поліпшенню мовних навичок та мовленнєвих умінь учнів, але й розвитку умінь роботи з технологіями, покращенню комунікативних здібностей, критичного мислення та самостійності. Це підтверджує ефективність і доцільність використання таких інструментів у навчанні, що забезпечує якісне, інноваційне навчання та підготовку учнів до майбутніх викликів в професійному та особистісному розвитку.

Висновки до розділу 3

Одним із ключових завдань проведеної нами роботи є те, що чат-бот GPT забезпечує індивідуалізований підхід до навчання, надаючи персоналізовані навчальні матеріали відповідно до рівня знань кожного учня. Це дозволяє не лише адаптувати вищезазначену систему завдань, але й ефективно коригувати помилки в режимі реального часу. Завдяки цьому учні мають можливість вдосконалювати власні навички з граматики, лексики та мовленнєву діяльність.

Особлива увага приділяється впливу чат-бота GPT на розвиток такого виду мовленнєвої діяльності, як говоріння. Так, учні, які працювали з чат-ботом GPT, продемонстрували зростання впевненості у спілкуванні англійською мовою. Це відбулося завдяки можливості вести діалоги, отримувати корекцію помилок та імітувати реальні комунікативні ситуації. Крім того, зниження мовного бар'єру стало важливим фактором, оскільки учні могли практикуватися без страху бути оціненими негативно.

Ще одним важливим завданням є розвиток навичок й умінь письма. Чат-бот GPT допомагає учням створювати тексти різних стилів і жанрів, оцінювати якість їхньої роботи та покращувати її з урахуванням отриманих рекомендацій.

Види мовленнєвої діяльності читання та аудіювання також отримали додатковий імпульс для ефективного розвитку завдяки адаптації матеріалів та створенню інтерактивних завдань. Чат-бот GPT дозволяє спрощувати складні тексти, пояснювати незнайому лексику та пропонувати запитання для перевірки розуміння виконаних завдань. Це сприяє розширенню словникового запасу учнів, покращенню їхньої здатності аналізувати текстову інформацію та розвиває критичне мислення. Щодо аудіювання

чат-бот GPT є корисним для створення сценаріїв діалогів, що допомагає учням краще сприймати мовлення на слух.

Виконана нами науково-дослідна робота дає підстави сформулювати методичні поради для вчителів англійської мови щодо використання чат-боту GPT в освітньому процесі з учнями 10 класу:

- **інтегрувати чат-бот GPT у комунікативно орієнтовані уроки англійської мови**, використовуючи його як віртуального співрозмовника для тренування діалогічного мовлення;
- **застосовувати чат-бот GPT для персоналізації навчання**, створюючи завдання відповідно до рівня мовної підготовки, інтересів та навчальних цілей кожного учня;
- **використовувати чат-бот для формування усіх видів мовленнєвої діяльності** — аудіювання, говоріння, читання та письма — шляхом створення інтерактивних ситуацій спілкування;
- **розвивати критичне мислення учнів** через аналіз і обговорення відповідей чат-боту GPT, формування навичок відбору достовірної інформації;
- **формувати культуру академічної доброчесності**, пояснюючи етичні межі застосування штучного інтелекту у навчальній діяльності;
- **сприяти розвитку автономності учнів**, використовуючи чат-бот GPT як інструмент для самооцінювання, рефлексії та самостійного повторення вивченого матеріалу.
- **поєднувати цифрові технології з традиційними методами**, зокрема рольовими іграми, груповими дискусіями, проектними формами навчання;
- **розвивати цифрову грамотність школярів**, ознайомлюючи їх із принципами роботи штучного інтелекту та правилами безпечного використання чат-боту GPT;

- застосовувати чат-бот GPT як інструмент діагностики, створюючи індивідуальні тести або ситуаційні завдання для оцінювання мовної компетентності за критеріями CEFR;
- підвищувати професійну компетентність учителя, постійно оновлюючи знання про можливості штучного інтелекту та опановуючи сучасні методики його інтеграції у навчальний процес.

Однією із ключових переваг є вплив чат - боту GPT на мотивацію учнів. Взаємодія з чат-ботом GPT викликає більший інтерес до навчання порівняно з традиційними технологіями навчання. Учні, які використовують чат - бот GPT, витрачають більше часу на самостійне опрацювання матеріалу, проявляють ініціативу та активно беруть участь в освітньому процесі.

Колективна робота учнів також зазнала позитивних змін. Використання чат-бота GPT спонукає школярів до обговорення завдань, аналізу відповідей та взаємопов'язаного навчання. Це сприяє формуванню мовних навичок, розвитку аналітичного мислення та умінь роботи з інформацією.

Разом із перевагами використання чат-боту GPT в освітньому процесі існують й певні труднощі. Деякі учні схильні використовувати чат - бот GPT як джерело готових відповідей, що може знижувати ефективність їх навчання. Тому важливо навчати школярів правильно застосовувати технологію, розвивати вміння критичного мислення та самостійного аналізу отриманої інформації.

Окремо варто зосередитися на питаннях академічної доброчесності. Чат - бот GPT може бути ефективним інструментом, проте необхідно виробити стратегії його відповідального використання, щоб запобігти бездумному копіюванню відповідей. Навчання має сприяти формуванню в учнів здатності аналізувати та осмислювати отриману інформацію, а не лише відтворювати її.

Загальний аналіз проведеної нами роботи демонструє значний потенціал чат - боту GPT у навчанні англійської мови. Інструмент не лише покращує мовні навички учнів, а й робить освітній процес більш гнучким, персоналізованим та інтерактивним. Для максимально ефективного використання чат-бота GPT необхідно розробити прийоми його інтеграції у навчальну програму, що включатиме баланс між цифровими технологіями та традиційними підходами навчання. З огляду на швидкий розвиток штучного інтелекту, такі інструменти можуть стати важливою частиною сучасної освіти, забезпечувати якісну мовну підготовку для учнів.

ВИСНОВКИ

У ході дослідження було ґрунтовно проаналізовано поняття та структуру поняття “англомовна комунікативна компетенція”, яка є ключовим елементом ефективного спілкування. Встановлено, що “англомовна комунікативна компетентність” складається з кількох основних компонентів, а саме: лінгвістичного (знання граматичних, лексичних і фонетичних норм), соціолінгвістичного (уміння використовувати мову відповідно до соціального контексту), дискурсивного (здатність будувати зв’язні висловлювання), стратегічного (застосування комунікативних стратегій для подолання мовних труднощів) та соціокультурного (розуміння культурних особливостей носіїв мови).

Формування англійської комунікативної компетенції учнів старшої школи є складним і багатограним процесом, що вимагає інтеграції різних методичних підходів. Було визначено, що традиційні методи, такі як граматики-перекладний, аудіолінгвальний та прямий метод, орієнтовані переважно на засвоєння мовних структур і правил. Однак вони не завжди забезпечують достатній рівень комунікативної взаємодії та практичного використання мови. У свою чергу, сучасні методики, зокрема комунікативний метод, метод занурення, змішане навчання, проєктна діяльність та використання інтерактивних технологій, дозволяють значно підвищити ефективність освітнього процесу. Ці методи сприяють активному залученню учнів до мовної практики, розвитку їхньої автономності та критичного мислення, а також формують навички й розвивають уміння реальної міжкультурної комунікації.

Окрему увагу приділено ролі цифрових технологій у навчанні англійської мови. Було встановлено, що їх застосування дозволяє значно покращити якість засвоєння мовного матеріалу, оскільки сучасні онлайн-інструменти забезпечують доступ до автентичних ресурсів,

створюють можливості для інтерактивного навчання та дозволяють персоналізувати освітній процес. Використання онлайн-платформ, відеочатів, мобільних додатків, відеоуроків та соціальних мереж створює певне мовне середовище, в якому учні можуть практикуватися у спілкуванні в режимі реального часу. Це, у свою чергу, сприяє зниженню мовного бар'єру та розвитку комунікативних навичок й умінь.

Особливе місце в нашій роботі було відведено дослідженню можливостей чат-боту GPT як інструменту для розвитку англомовної комунікативної компетенції учнів 10 класу. Було з'ясовано, що чат - бот GPT є потужною мовною моделлю, яка працює на основі технології штучного інтелекту та використовує архітектуру трансформерів. Ця модель здатна аналізувати введений текст, розпізнавати наміри користувача, підтримувати діалог та генерувати логічно пов'язані відповіді. Вона також має здатність адаптуватися до стилю спілкування користувача, що робить її ефективним інструментом у навчанні.

Серед основних функціональних можливостей чат-боту GPT було виділено, зокрема: надання миттєвих відповідей на запитання учнів, що дозволяє зменшити час на пошук інформації та покращити розуміння матеріалу; створювати інтерактивні вправи для тренування граматики, лексики та аудіювання; можливість вести діалог англійською мовою, що сприяє розвитку навичок й умінь говоріння та навчає сприймати мову на слух; генерування текстів за певними параметрами, що дозволяє використовувати його для вправ на письмо та розвивати креативного мислення; адаптацію до рівня знань учня, що сприяє персоналізованому навчанню; виправлення помилок у текстах учнів та пояснення мовних правил.

Було проведено порівняння версій чат - ботів GPT-3.5 та GPT-4, яке показало, що чат - бот GPT-4 демонструє вищий рівень розуміння контексту, краще обробляє складні запити, генерує точно та зв'язно

відповіді, а також має покращену версію до навчання. Однак, попри свої значні переваги, чат-бот GPT має певні обмеження. Зокрема, він може генерувати неточну або застарілу інформацію, оскільки не має доступу до актуальних подій у реальному часі. Також він не завжди здатний правильно інтерпретувати багатозначні запити та позбавлений емоційного інтелекту, що робить його менш ефективним у навчанні соціальних аспектів комунікації.

Проведений нами аналіз переваг та викликів використання чат-боту GPT в освітньому процесі дозволив розробити методичні поради до його інтеграції у систему навчання англійської мови. Запропоновано використовувати чат-бот GPT у поєднанні з іншими методами навчання та для тренування різних мовних навичок. Наприклад, чат - бот GPT може бути застосований для моделювання діалогів, створення тестових завдань, генерації текстів для аналізу, а також у ролі віртуального співрозмовника, що дозволяє учням покращувати свої навички й уміння з говоріння та письма. Однак для досягнення максимальної ефективності його використання необхідно забезпечити контроль з боку вчителя, щоб уникнути механічного засвоєння інформації без її критичного аналізу.

Важливим етапом нашого дослідження стало проведення аналізу ефективності використання чат-боту GPT у навчанні англійської мови. Результати підтвердили, що учні, які активно використовують чат - бот GPT у процесі навчання, демонструють суттєве покращення мовних навичок, зокрема щодо розширення словникового запасу, використання граматичних структур та покращення навичок й умінь ведення діалогу. Було також відзначено зростання рівня впевненості учнів у спілкуванні англійською мовою та підвищення їхньої мотивації до навчання.

На основі отриманих даних можна зробити висновок, що чат-бот GPT є ефективним допоміжним інструментом у процесі навчання англійської мови. Його застосування дозволяє значно розширити

можливості учнів у вивченні мови, зробити навчання більш інтерактивним та персоналізованим. Водночас його використання не повинно замінювати традиційні методи навчання, а має доповнювати їх, забезпечити комплексний підхід до розвитку мовленнєвої компетентності.

Отже, проведене нами дослідження підтвердило, що ефективно поєднання сучасних методик навчання, цифрових технологій та штучного інтелекту сприяє підвищенню якості вивчення англійської мови. Інтеграція чат-боту GPT в освітній процес дозволяє створювати комфортне середовище для практики у мовленні, формувати автономність у навчанні та підвищувати мотивацію учнів, що є важливими факторами для успішного засвоєння англійської мови. Перспективу подальших досліджень ми вважаємо слід зосередити на вивченні питань щодо інтеграції чат-боту GPT в освітній процес для підготовки до НМТ з англійської мови.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Альошина О. М. Сучасні методи та технології викладання іноземних мов у ВНЗ. Проблеми та перспективи формування національної гуманітарно-технічної еліти. Харків. 2012. Вип. 30-31 (34-35). С. 242-247.
2. Бігич О. Б. *Методика навчання іноземних мов і культур: теорія і практика*. Київ. 2013. – 590 с.
3. Бідюк Н. М. Комунікативна компетентність майбутнього вчителя філолога: зміст та структура. Інформаційно-комунікаційні технології в сучасній освіті: досвід, проблеми, перспективи: збірник наукових праць третьої Міжнародної науково-практичної конференції (12 – 14 листопада 2012 р.). Львів. 2012. С. 158–160.
4. Вороніна Д. А. Зміст та структура іншомовної комунікативної компетентності сучасних фахівців. Науковий часопис НПУ імені М.П. Драгоманова. Серія 13. Проблеми трудової та професійної підготовки. Київ. 2017. С. 17–20.
5. Загальноєвропейські Рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання. [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://www.khotiv-nvk.edukit.kiev.ua/Files/downloads/zagalnoyevrop_kom.pdf (дата звернення: 13.02.2025).
6. Задунайська Ю. Формування іншомовної комунікативної компетентності у вищих навчальних закладах педагогічного профілю. Соціально-гуманітарний вісник. Львів. 2018. Вип. 23. С. 30-34.
7. Король С. В. Розвиток іншомовної комунікативної компетентності майбутніх вчителів іноземної мови за допомогою методу інтелект-карт. Молодь і ринок. Харків. 2019. № 3 (170). С. 86–91.

8. Ніколаєва С. Ю. Цілі навчання іноземних мов в аспекті компетентнісного підходу. *Іноземні мови*. Київ. 2010. № 2. С. 11–17.
9. Пантелєєва О. О., Малєєва Т. Є. Формування іншомовної комунікативної компетентності студентів немовних спеціальностей. *Духовність особистості: методологія, теорія і практика*. Сєвєродонецьк. 2019. № 1 (88). С. 132–142.
10. Равен Дж. Компетентність у сучасному суспільстві: прояв, розвиток і реалізація. Київ, 1984. 284 с.
11. Beckett G. H., Miller P. C. Project-based second and foreign language learning: Past, present and future. G. H. Beckett, P. C. Miller. Charlotte, USA. 2006. 304 p.
12. Chen Y., Jensen S., Albert L. J., Gupta S., Lee, T. Artificial intelligence (AI) student assistants in the classroom: Designing chatbots to support student success. *Information Systems Frontiers*. Switzerland. 2022. №25(2). С. 1–22.
13. Firat M. How ChatGPT can transform autodidactic experiences and open education? 2023.
14. Fuchs K. Exploring the opportunities and challenges of NLP models in higher education: Is ChatGPT a blessing or a curse? *Frontiers in Education*. Switzerland. 2023. Vol. 8. С. 1166682.
15. Furrer C. J., Skinner E. A., Pitzer J. R. The influence of teacher and peer relationships on students' classroom engagement and everyday motivational resilience. *Teachers College Record*. New York, USA. 2014. №116(13). С. 101–123.
16. Halaweh M. ChatGPT in education: Strategies for responsible implementation. *Contemporary Educational Technology*. Turkey. 2023. 15 (2). P. 421.
17. Har F. Teaching English as a second language in the midst of a paradigm shift: An exploration of students' and teachers' perception of ChatGPT.

- Critical Reflections on ICT and Education: Selected Papers from the HKAECT 2023 International Conference. Hong Kong. 2023. С. 21-35.
18. Junaidi B. H., Julita K., Rahman F., Derin T. Artificial intelligence in EFL context: Rising students' speaking performance with Lyra virtual assistance. *International Journal of Advanced Science and Technology*. South Korea. 2020. №29(05). С. 6735-6741. [Электронный ресурс]. Режим доступа: <http://sersc.org/journals/index.php/IJAST/article/view/17726> (дата обращения: 14.02.2025).
19. Kim N. Y., Cha Y., Kim H. S. Future English learning: Chatbots and artificial intelligence. *Multimedia-Assisted Language Learning*. South Korea 2019. №22(3). С. 32–53.
20. Tegos S., Demetriadis S., Karakostas A. Promoting academically productive talk with conversational agent interventions in collaborative learning settings. *Computers & Education*. Netherlands. 2015. №87. С. 309–325.
21. Warschauer M. *Technology and Social Inclusion: Rethinking the Digital Divide*. Cambridge. 2003. 276 p.
22. Weizenbaum J. ELIZA – A computer program for the study of natural language communication between man and machine. *Computational Linguistics*. Cambridge. 1966. №9(1). С. 36-45.

ДОДАТКИ

ДОДАТОК 1

План-конспект уроку з англійської мови для учнів 10 класу з використанням чат-боту GPT

Тема: *Communication Technologies*

Тип уроку: комбінований, інтегрований із технологіями штучного інтелекту (чат-бот GPT)

Цілі уроку:

Практична:

- формувати вміння учнів використовувати лексику з теми “*Communication Technologies*” у різних видах мовленнєвої діяльності;
- розвивати навички створення усних і письмових висловлювань із використанням сучасних засобів комунікації;
- удосконалювати навички роботи з англомовними автентичними матеріалами та цифровими інструментами.

Освітня:

- розширити знання учнів про роль сучасних комунікаційних технологій у житті людини;
- ознайомити з поняттями *AI assistant*, *instant messaging*, *data privacy*, *social networking* тощо;
- навчити використовувати штучний інтелект як освітній ресурс для самонавчання й комунікації англійською мовою.

Розвиваюча:

- розвивати критичне мислення, вміння аналізувати та оцінювати інформацію, отриману від чат-боту GPT;
- формувати навички цифрової грамотності та відповідальної взаємодії з технологіями;
- стимулювати креативність і самостійність у створенні висловлювань.

Виховна:

- виховувати культуру спілкування в цифровому середовищі, толерантність і повагу до співрозмовника;
- формувати усвідомлене ставлення до використання технологій у навчанні та повсякденному житті;
- розвивати інтерес до вивчення англійської мови через інтеграцію сучасних інноваційних засобів.

Обладнання: ноутбук, смартфони учнів, доступ до чат-боту GPT, інтерактивна дошка, аудіофайл, презентація, роздаткові матеріали.

Схематичний план уроку

1. Початок уроку. Організація класу. Повідомлення цілей уроку – 2 хв.
2. Warm up (обговорення теми уроку) – 3 хв.
3. Робота над лексикою - 15 хв.
4. Написання та редагування тексту – 10 хв.
5. Переклад тексту – 10 хв.
6. Обговорення результатів роботи - 2 хв.
7. Домашнє завдання – 2 хв.
8. Підсумки уроку – 1 хв.

Хід уроку

Етап. Прийом	Зміст роботи
<p>Етап 1. Початок уроку, організація класу.</p> <p>Прийом: бесіда з учнями класу.</p>	<p>T. Good morning, dear students! Today we'll continue speaking about <i>Communication Technologies</i> and see how we can use ChatGPT as a learning assistant. Please take your devices, log in to ChatGPT, and be ready to interact both with me and with AI.</p>
<p>Етап 2. Введення в іншомовну атмосферу.</p> <p>Прийом 1: обговорення питання, що записане на дошці.</p> <p>Прийом 2: перша спроба взаємодії з чат-ботом GPT</p>	<p>T. Look at the task on the board:</p> <p style="text-align: center;"><i>“Write 3 sentences about how technology helps students communicate and study effectively.”</i></p> <p>Share your ideas, then give ChatGPT the same task and compare your answers.</p> <p>S1. Technology has improved access to educational resources, made learning enjoyable, and made it simpler for Students and Teachers to collaborate and communicate.</p> <p>S2. It also supports various learning styles by providing alternatives tailored to the needs of each individual learner.</p> <p><i>(Після цього учні вводять запит у ChatGPT: “Write 3 sentences about how technology helps Students communicate and study effectively.”)</i></p> <p>T. Read your ChatGPT answers and choose one idea that you agree or disagree with. Explain your opinion.</p> <p>S2. ChatGPT says technology helps Students share ideas easily. I agree because I often use online platforms to discuss projects with my classmates.</p>

Етап 5. Переклад тексту**Приєм 1:** переклад тексту

T. It's time to work on translating. During this task we're going to translate the following Ukrainian text into English. Then use ChatGPT to check your translation and explain possible mistakes.

Text for translation (Ukrainian):

Сучасні технології змінили наше спілкування. Ми можемо надсилати повідомлення, ділитися фотографіями та телефонувати в будь-який час і з будь-якого місця.

Student translation (before correction):

Modern technologies changed our communication. We can send messages, share photos and call in any time and from any place.

Приєм 2: редагування
тексту та пояснення
МОЖЛИВИХ ПОМИЛОК

T. Now, let's ask our Assistant for help.

ChatGPT's corrected version:

Modern technologies have changed the way we communicate. We can send messages, share photos, and make calls at any time and from anywhere.

Explanation of corrections:

- “changed” → “have changed” (present perfect for current relevance)
- “our communication” → “the way we communicate” (more natural expression)
- “call in any time” → “make calls at any time” (correct collocation)

	<ul style="list-style-type: none"> • “from any place” → “from anywhere” (natural phrasing)
<p>Етап 6. Узагальнення Прийом: відкритий мікрофон</p>	<p>T. Let’s reflect on today’s lesson. Who would like to share their experience using ChatGPT for writing and translating?</p> <p>S1. “I liked that ChatGPT not only corrected my mistakes but also explained why they were wrong. It helped me to understand grammar rules better.”</p> <p>S2. “The translation exercise was useful because I could compare my version with a more natural one suggested by ChatGPT.”</p> <p>S4. “I think AI is most helpful when I check verb tenses and article usage. Sometimes I need to correct vocabulary choices myself.”</p> <p>S5. “Next time, I would like to try more complex texts and see how ChatGPT can suggest synonyms and stylistic improvements.”</p>
<p>Етап 7. Оголошення домашнього завдання</p>	<p>Your hometask is : write a short Text (80–120 words) about your favourite app or platform for communication.</p>
<p>Етап 8. Підсумки уроку</p>	<p>T. Excellent reflections! You see, AI can be a powerful assistant for learning, but it’s important to think critically and make your own decisions. Always remember — the final choice is yours, and you are responsible for your writing.” See you later.</p>

ГОВОРІННЯ

Мета: розвиток умінь діалогічного та монологічного мовлення, підвищення мовленнєвої впевненості, зниження бар'єру під час усного спілкування.

Приклади завдань:

1. “Dialogue with ChatGPT” — учні ставлять боту запитання за темою «Travelling» або «My future profession», отримують відповідь, коригують мовні помилки.
 2. Ситуативна вправа “At the restaurant / airport / shop” — GPT виконує роль офіцанта, продавця чи працівника аеропорту, а учень — клієнта.
 3. “Guess who?” — GPT описує персонажа, учні ставлять уточнювальні запитання, щоб відгадати, про кого йдеться.
 4. “Problem-solving discussion” — GPT пропонує проблемну ситуацію (“You missed your flight. What will you do?”), учні висловлюють варіанти рішень.
 5. “Debate with AI” — GPT виступає як опонент у дискусії (“Do we need homework at school?”), учні аргументують “for” і “against”.
 6. “Interview simulation” — учні готують відповіді на питання GPT як на співбесіді.
 7. “Story completion” — GPT починає розповідь, а учень продовжує її усно.
 8. “Describe and react” — GPT показує (описує) фото або ситуацію, учні описують її та висловлюють свою думку.
-
-
-
-
-
-
-

✍ ПИСЬМО

Мета: розвиток навичок й умінь письмового викладу думок, логічності та стилістичної грамотності.

Приклади завдань:

1. “Write and edit with GPT” — учні пишуть листа, GPT перевіряє помилки та дає пояснення.
 2. “My future profession / My weekend” — коротке есе (5–7 речень), GPT підказує структуру та лексику.
 3. “Continue the story” — GPT пише перше речення, учні продовжують.
 4. “Describe a picture” — GPT пропонує зображення або його опис, учні створюють описовий текст.
 5. “Email task” — учні пишуть електронного листа з теми “Invitation to a school event”, GPT коригує формулювання.
 6. “Correct the mistakes” — GPT навмисно пропонує текст з помилками, учні їх виправляють.
 7. “Creative writing” — GPT пропонує початок оповідання (“It was a rainy day when...”), учні пишуть продовження.
 8. “Translate and compare” — учні перекладають речення, GPT показує правильний варіант і пояснює відмінності.
-
-
-
-

ЧИТАННЯ

Мета: формування навичок розуміння текстів різних жанрів, розвиток лексико-граматичних умінь.

Приклади завдань:

1. “Read and answer” — GPT пропонує короткий текст (“My school life”) і запитання до нього.
2. “Find synonyms/antonyms” — учні шукають у тексті слова з близьким або протилежним значенням.
3. “Order the sentences” — GPT подає речення з тексту у хаотичному порядку, учні відновлюють логіку.
4. “Multiple choice comprehension” — після читання GPT ставить тестові питання за змістом.
5. “Complete the story” — GPT пропонує уривок, учні дописують продовження (завдання інтегроване з письмом).
6. “Identify the tone or mood” — учні визначають емоційний настрій автора тексту.
7. “Spot the differences” — GPT подає два подібних тексти, а учні шукають розбіжності.
8. “Summarize the text” — учні коротко переказують зміст, GPT оцінює точність.
9. “Reading with commentary” — GPT пояснює культурні реалії чи ідіоми після прочитання.

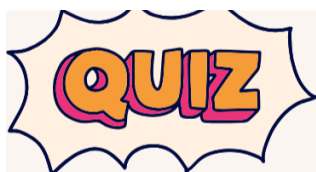
 АУДІОВАННЯ

Мета: розвиток умінь сприймати мовлення на слух, розуміти інформацію в різних контекстах.

Приклади завдань:

1. “Listen and choose” — ГРТ читає короткий текст або діалог, учні обирають правильні відповіді.
2. “Audio comprehension quiz” — ГРТ відтворює міндіалогі (“At school”, “On the phone”), після чого ставить 3–5 запитань.
3. “True or False” — учні слухають опис ситуації та визначають, чи правильні твердження.
4. “Fill in the gaps” — ГРТ читає текст, а учні вписують пропущені слова.
5. “Match the speakers” — ГРТ генерує короткі монологи (наприклад, «My favourite hobby», «My best friend»), а учні визначають, хто з них говорить.
6. “Predict the end” — ГРТ читає початок історії, учні прогнозують її завершення.
7. “Spot the mistake” — ГРТ спеціально робить помилку у вимові або граматиці, учні мають її знайти.

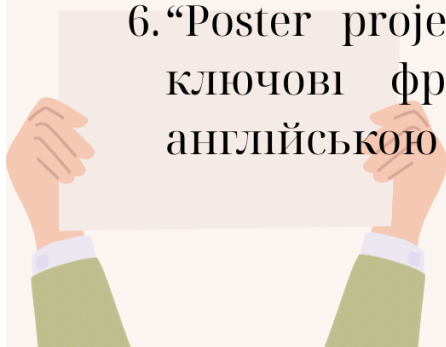

ПРОЄКТНА ТА ІНТЕРАКТИВНА ДІЯЛЬНІСТЬ

Мета: стимулювання критичного мислення, співпраці, використання мови у реальних комунікативних ситуаціях.

Приклади завдань:

1. “Create a chatbot dialogue” — учні розробляють власний сценарій для GPT (наприклад, “Helping a tourist in your city”).
2. “Mini research project” — GPT допомагає зібрати інформацію з теми (“The role of English in my future career”), учні створюють презентацію.
3. “Quiz design” — GPT допомагає учням створити вікторину англійською мовою для однокласників.
4. “Virtual discussion” — GPT організовує онлайн-дискусію “How AI changes our life”.
5. “Vocabulary game” — GPT проводить інтерактивну гру типу Kahoot: “Guess the word” або “Word association”.
6. “Poster project” — GPT допомагає знайти ключові фрази для створення постера англійською мовою.

ДОДАТОК 7**Діагностичний тест для контролю знань з англійської мови****Part 1: Grammar**

Put the verbs in brackets into the Passive Voice using the correct grammar tense.

1. Children ... (always to give) presents at Christmas.
2. Because of a terrible storm last night a lot of houses ... (to flood).
3. A new library ... (to open) in our town next week.
4. A picture of a famous artist ... (to steal) from a local museum.
5. By the end of the working day yesterday all the necessary documents ... (to type).
- 6) Jam... (not to make) from candied fruit.

Part 2: Reading Comprehension

Read the following text and answer the questions:

With the rapid development of technology, social media has become a significant part of everyday life for people of all ages. It allows individuals to stay connected with friends and family, share experiences, and keep up with global events. However, there are concerns about the impact of social media on mental health, especially among teenagers. It is important to use these platforms responsibly and limit their use to prevent negative effects.

What is the main concern mentioned in the Text about social media?

- a) It's too expensive
- b) It can negatively affect mental health
- c) It makes people less social

What is one benefit of social media mentioned in the Text?

- a) It helps people stay connected with others
- b) It reduces the need for face-to-face communication
- c) It makes people less distracted

Part 3: Writing

Write a short essay (100-120 words) on the following topic: "The advantages and disadvantages of using social media." (Include at least one advantage and one disadvantage in your response.)

Part 4: Speaking (For live interview or online test)

Answer the following questions:

How do you usually prepare for your exams?

What kind of music do you listen to, and how does it make you feel?

If you could meet any famous person, who would it be and why?

Part 5: Listening (for use with an audio file)

Listen to the audio and answer the questions. Audio: A conversation between two Students discussing their school projects.

What is the main topic of their project?

- a) Environmental issues
- b) Technology in education
- c) The history of their school

What is their plan for the presentation?

- a) To work on it together after school
- b) To present individually
- c) To ask for help from their Teacher

Part 6: Error Identification

Find and correct the mistakes in the following sentences:

1. The apples were being gather at the time you phoned yesterday.
2. Have the ironing been yet?
3. Is being coffee made now?
4. The fire have just been put out by a fire brigade.

KEYS: Part 1: Grammar (Passive Voice)

1. Children **are always given** presents at Christmas.
2. Because of a terrible storm last night a lot of houses **were flooded**.
3. A new library **will be opened** in our town next week.

4. A picture of a famous artist **has been stolen** from a local museum.
5. By the end of the working day yesterday all the necessary documents **had been typed**.
6. Jam **is not made** from candied fruit.

Part 2: Reading Comprehension

1. b) It can negatively affect mental health
2. a) It helps people stay connected with others

Part 3: Writing

Оцінюється вчителем, орієнтовно:

Part 4: Speaking

Оцінюється вчителем усно.

Part 5: Listening

1. b) Technology in education
2. a) To work on it together after school

Part 6: Error Identification

1. The apples were being **gathered** at the time you phoned yesterday.
2. **Has** the ironing **been done** yet?
3. **Is coffee being made** now?
4. The fire **has just been put out** by a fire brigade.

ДОДАТОК 8**Післяекспериментальний тест для контролю знань з англійської мови**

Part 1: Grammar

Put the verbs in brackets into the Passive Voice using the correct grammar tense.

1. The meeting ... (just to cancel) by the chief manager.
2. The results of the exam ... (to announce) by next Thursday.
3. Your microwave ... (not to repair) yet. It ... (to repair) by the day after tomorrow.
4. When ... this charitable organization ... (to establish)? - It ... (to establish) fifteen years ago.
5. By what time the tickets ... (to deliver) tomorrow? - They ... (to deliver) by 3 o'clock.
6. ... the play ... (to perform) yet? - Yes, it ... (to perform) some years ago.

Part 2: Reading Comprehension

Read the following Text and answer the questions:

Many people today find it difficult to keep a healthy balance between work and life. With the rise of digital technologies and constant connectivity, it's easy to feel overwhelmed by emails, phone calls, and social media. Some people spend long hours at the office and are always checking their phones even after work. To maintain a healthy work-life balance, it's important to set boundaries, take regular breaks, and make time for activities you enjoy.

What is the main idea of the Text?

- a) How to manage work-life balance in the modern world
- b) The negative impact of technology on health
- c) Ways to spend time at work

According to the Text, what should people do to maintain a good balance?

- a) Avoid using technology
- b) Set boundaries and take breaks
- c) Work longer hours

Part 3: Writing

Write a short essay (100-120 words) on the following topic: "The role of technology in education today." (Include at least two examples of how technology is used in education and its benefits.)

Part 4: Speaking (For live interview or online test)

Answer the following questions:

Do you prefer studying alone or with others? Why?

What are your favorite hobbies and how do they help you relax?

Describe your ideal weekend.

What activities do you like to do?

Part 5: Listening (for use with an audio file)

Listen to the audio and answer the questions: *audio: A conversation between two friends about their plans for the weekend.*

What are the two friends planning to do?

a) Go hiking b) Watch a movie c) Visit a museum

What is the weather forecast for the weekend?

a) Sunny b) Rainy c) Cloudy

Part 6: Error Identification

Find and correct the mistakes in the following sentences:

1. Three men are seen running out of the jewellery shop yeste evening. 2. His car was washed by the time he arrived. 3. fantastic puppet was made with my daughter. 4) The word don't know can found in the dictionary.

KEYS: Part 1: Grammar (Passive Voice)

1. The meeting **has just been cancelled** by the chief manager.
2. The results of the exam **will be announced** by next Thursday.
3. Your microwave **has not been repaired** yet. It **will be repaired** by the day after tomorrow.

4. When **was** this charitable organization **established**? – It **was established** fifteen years ago.
5. By what time **will** the tickets **be delivered** tomorrow? – They **will be delivered** by 3 o'clock.
6. **Has** the play **been performed** yet? – Yes, it **was performed** some years ago.

Part 2: Reading Comprehension

1. a) How to manage work-life balance in the modern world
2. b) Set boundaries and take breaks

Part 3: Writing

Оцінюється вчителем за змістом і структурою.

Part 4: Speaking

Оцінюється вчителем усно.

Part 5: Listening

1. b) Watch a movie
2. a) Sunny

Part 6: Error Identification

1. Three men are seen running out of the jewellery shop **yesterday evening**
→ **last evening / yesterday evening**.
2. His car **had been washed** by the time he arrived.
3. A fantastic puppet was made **by** my daughter.
4. The word “**don't know**” **can be found** in the dictionary.

Анкета для учнів

Інструкція:

Визначте правильну відповідь (а, б чи в) і запишіть її (наприклад, 1 – б).

Порівняйте свої відповіді з ключем.

1. Основною метою використання чат-боту GPT на уроках англійської мови є:

- а) автоматизація виконання домашніх завдань;
- б) розвиток англомовної комунікативної компетенції учнів;
- в) перевірка знань лише з граматики.

2. Використання чат-боту GPT сприяє:

- а) підвищенню мотивації та самостійності учнів;
- б) зниженню інтересу до навчання;
- в) уникненню реального спілкування.

3. До основних функцій чат-боту GPT у процесі навчання належать:

- а) редагування текстів, створення діалогів, пояснення граматики;
- б) перевірка домашніх завдань без участі учнів;
- в) виконання ролі електронного словника.

4. Використання чат-боту GPT у розвитку навичок говоріння полягає в:

- а) імітації діалогів і тренуванні усного мовлення;
- б) виконанні письмових тестів;
- в) прослуховуванні готових аудіозаписів.

5. Однією з переваг роботи з чат-ботом GPT учні вважають:

- а) миттєвий зворотний зв'язок і можливість виправляти помилки;

- б) відсутність потреби виконувати завдання;
- в) зменшення обсягу практичної роботи.

6. Найбільші труднощі під час використання чат-боту GPT пов'язані з:

- а) обмеженим доступом до Інтернету або технічними проблемами;
- б) нестачею навчальних матеріалів з англійської мови;
- в) небажанням учнів спілкуватися з чат-ботом.

7. На думку учнів, найефективніше чат-бот GPT допомагає:

- а) у перекладі текстів і перевірці граматики;
- б) у виконанні математичних обчислень;
- в) у запам'ятовуванні дат і формул.

8. У роботі з чат-ботом GPT учні найбільше цінують:

- а) можливість навчатися у власному темпі;
- б) оцінювання без пояснення помилок;
- в) складність у розумінні інструкцій.

9. Після занять із використанням чат-боту GPT учні відчули:

- а) підвищення рівня впевненості в мовленні;
- б) зниження інтересу до уроків англійської;
- в) труднощі в розумінні завдань.

10. На вашу думку, чат-бот GPT у майбутньому може стати:

- а) помічником у самостійному вивченні мови;
- б) заміною вчителя англійської мови;
- в) лише тимчасовим трендом у навчанні.

Висновок: Опрацювавши тему, запишіть запитання, які б ви хотіли з'ясувати з вчителем.
